

نووسینی که ریمی حیسانی

بانه

نارهندی چاپ و رازاندنه‌وی مه‌تسور

إعادة التنسيق و الفهرسة

و تخفيض الحجم

منتدى إقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

منتدى إقرأ الثقافي

للكتب (كوردى - عربى - فارسى)

www.iqra.ahlamontada.com

نووسینی که ریمی حیسامی

بادانه وه

؟

ناوهنی چاپ و رازندنهوهی مهتسوور

نروسینی کهریمی جیسامی

چاپی یه کهم

سالی ۱۹۹۱ سويد

بـاوانـتـهـوـه

بادانهوه

بادانهوه وشهيمكى رهوان و پاراو و ناسراوى كوردهواريه . گهلى
چار له شويى جياواز و بو كارو مهبستى جياواز به كار دههينرى .
ثم وتهيه شهونده باوه و له زاران خوشه ، تمنامت رهشه ولاغيش
تيى دهگات و كه گوپى لیبوو ، بادهداتهوه . شهوتا كاكى جوتيارى
كورد له سهرى هوگاني جوتى ، دهنكى كاجوتهكاني دماو دهلى : هو .
وهرهوه سهرخته . . . بادهوه له عهزمت كهوى .

كاجوتى بهسته زمان به كاوهخو بادمدنهوه و دينهوه سهر خهتسى .
سهردهميكى كه هيشتا ترمبيل نه هاتبونه كوردستان ، پچپ سوارى
فره باو بوو . سوار چاك و شوره سوارى كورد ، شهپيان وهها تهعيم
دهدا كه له سهرى مهيدانى ههر به خولار كردنهوى سوار و به رانى
ركيقي بايدهداوه . دياره بادانهوهى شهپ و كاجوت چ زيانيان بو
خاومنهكهيان نموه و گوپ راديرو به فهرماني شهو باياندادهتهوه .
له گهل پهره گرتن و گهشه كردنى پيوندپهكاني گومل ، دياره بادانه
بوته داب و ئامرازيكى نيو ئادهميزادان و له ناوچهى جياواز به
شيوهى جور به جور كهلكى لى وهركيراوه . له بارى زمانيشهوه دهوله .
ممنده بوه . وهك : بادانهوه . . . باومدان . . . گهرانهوه . . . وهگهرپان . . .
زهرين . . . پهشيوان بوونهوه ، وهرسوران ، سورانهوه ، وهرچهرخان و . . . هتد .

لهوانهيه له كوردهواريدا بادانهوه ميژو ورابردوييكي ههبي . دهلتين
كاتيك حكومهتى عهجم به شهر و دوژمنايهتى دهروستى ههمزاغاي
ههنگور نههاتوه ، له ريگاي فيل و فريودانهوه بو له ناو بردنى
كهوتوته كار . ههمنهعليخاني گهروس (شهپير نيزام) كه خوشى كورد
بوه ، كراوه به حاكمى سابلخ . شهويش ههمزاغاي داومت كردوه بو

سابلاځي و سويندي بو خواردوه و پستي قورعاني بو ټيما كړدوه
كه بيته سابلاځ و خهيانه تي پي ناكات. همز اغا به سويندو قورعاني
كابرا باوه ري كړدوه و بهرمو سابلاځ كه وتو ته ري. كه له بستوي گلنه
سي همز او ايه به ديوي پشته پيدا سر دهكوي، پيره پياويكي منگور
لهوي جوتي دهكا. كه چاوي به همز اغا دهكوي كه وا بو سابلاځ دهجي
بي ټهوي بگاته سري هوگاني هرا دهكا : " هو. . . باومده كه لسي
سوور به قورباننن بم بادهوه . . . سووره وهگري . . . هو . . . باومده "
نه جاريك و نه دوو جار. بادهوهي كابرا همز اغا وشك دهخات و به
پياوه كاني دهلي : ټهو كابرايه ح گاي سووري له بن نيريده نيه، ټهو
باومده باومده له چيه ؟ ركيف له ټهسي دداو دهچي ته كن كاكي
جوتيار. ماندوو نېووني ليده كاو دهلي : " تو ح گاي سوورت پي
نينه جوتيان پي بكهي ، ټهو هممو باومده و وهگري ته له چيه ؟
كابرا دهلي : " كوره دلميم له گهل تومه . باومده . چون به پي سي
خوت دهچيه بهر دهستي عجه مان . وهگري دهكوزن . عجه م ټيده به.
قايه نين . باومده . . . " همز اغا دهلي : تازه هاتوم و باندهمهوه .
باناداتهوه و دهجي و دهكوزي ۱۰

بادانهوه له نيو عشيړه تاندا زور باو بوه . معزن و سروك عه -
شيړه ت زور جار ناكوگيان كه وتو ته نيو. قوله ټاغاكان هر جاره لاي
سروك عشيړه ټيكيان گرتوه . به لام له پر لهو زوير بوون و بايان
داوه تهوه بو لاي ټهويتر. قوله ټاغاي وام پي شك ديته، له نيو مامه.
شان كه سالي يهك دوو جار له نيوان په سوه و جهلدياندا ټه بهر وه.
بهريان بوه و بايانداوه تهوه .

ټه م سله ميه كه دهلي : (له نيو منگوران بادانهوه عميب نيه)
هر له ورا هاتي . ټه ومنده يان بادا بيتهوه و ټه بهر بهر كړد بي
ټيتر عه بيه هه لگيرابي . يا به لنيان به يه كتر دابي و په زيوان بو -

امام و هتمان سوري ديوكري كه كه وړه نوكمري بايز پاشا بوگيړاويه تهوه

بووبنهوه. مامهنداغای پیران که به سوارچاکی و ئهنگیوهیی و نان
بدمی به ناوبانگ بوو، ئهگهر قسیکی دهکردو نهیدهبرده سهر
دهیگوت: " قسهی خوم هاتهوه کنه خو".

(دهلین له سابلآخ فهقی یهک له مزکهوتی سوور له خزمهت ماموستا
مهلا عبدالرحمان خویندووویه له ئاخری ماددان بوه که بئیتیه مهلا.
روژیک به ماموستای گوتوه: "قوربان ئیرهه پیحوش نیه و دهسهوی
بروم". رویشتهوه. پاش دوو سال هاتوتهوه مزکهوتی سوور، بهلام له
دهسهکانی گهراوتهوه دوایه. ماموستا دهرسی پیگوتوه و پشاش
سالیك دیسان رویشتهوه. ماوهیهکی زوری پیچوه، فهقی سهرا له نوی
بایداوتهوه و هاتوتهوه خزمهت ماموستا. بهلام ئهمجاره گهراوتهوه
بو (جامی و سیوطی). ماموستا مهلا رحمان دهلی: "بابهلی، وهک
تو وا پاشه و پاش دهگهریهوه بو دوایه، به دوو سالی تر دهچیوه ده
هینی دایکت".

بادانهوه ههروا له نیو عاشرهت و خهلکی ساده و رهشوکیدا نه
ویستاوه. ههر له کوردستانیشدا قهتیس نهیهوه. وهک تولهکه رهگاژیوی
کردوه، پهلی هاویشتهوه، سنوری پهراندوه و خوی گهیا ندوته نیوکهسا
نی سیاسی و روناکیرو خویندهوارو دیپلومات و... هتد.

ئهوێ مهنگوری نهخویندهوارو ساده و دلپاک گوتویانه "بادانهوه
عهیب نیه" ئیستا وهراست گهراوه و بوته رهوشت و کاراگتیری -
گهلیک گهوره پیاوی سیاسی و سهروک دهولت و روناکیرو شاعیرو
نوو سهرو... هتد. ئیتر بوته باو. هیندی کهس به سیاستی دهزانی
هیندی به ژیری و روشدی فیکری ناو دهبه. دهستهیهک به گورانی
بیرو باوهری دادهین. هیندی به ههلهپرستی دهمنه قهلهه. بهلام کهس
گوێ ناداته ئهم قسه و تععبیرانه. ئی واهه به جاریک بادانهوه
واز ناهین، ئهم به ره بهریشی لی زیاد دهکن و ئارهقهش ناکهن و
تهریقیش نابنهوه.

بادانهوه بۆته بهشیك له چالاکی خهڵگێکی زۆری ئهم سهر
دهمه. له سياست به کاری دین، له سهوداو ماملندا كهلكی لی وه
دهگرن، له دۆستایهتی و هاوکاریدا به ریوهی دهبن. وهخته بیژم له
دنیا ی ئیمرودا له ههموو شت به برهوتره .

بادانهوه باسیکی فره قول و بهر بلاوه. بیرو راو بوچوونی جیاوازی
له سهره . شیکردنهوهی خهست و بابتهی بادانهوه پیویستی به دوکو-
مینت و بهلگی تهواو ههیه. لیبهدا دههوهی به کورتی و به گویرهی
توانا هیندی لایهنی بادانهوهی دهولت و پیاوه سیاسیهکانی جیهانی و
ئهنجای بادانهویان بینمه سهر کاغز و پاشان ئاوریک وه سهر
بادانهوه بدهم له کومهلی کوردهواریدا. له بهر ئهوهی باسهکهه له
کوردهستانهوه دهستپیکرد بوو، دهبویه ههر له کوردهستانیشهوه پیداییم
به لام به گویرهی برهوی بادانهوه، ئهوا خوشم بادمهدهوه بو سهر
باسی بادانهوه له ولاتی دیکهو پاشانیش دیسان بادمهدهوه بو سهر
کورده کوردهستانهکهه .

با له پیندا ئهوش بلیم که وهنبی بادانهوه ههمیشه ههر باری
مصفی و ناپهسندی ههیه و له ههموو کات وههله و مهرجیکدا ههر به
چهوت دادنهوی. جاری واههیه بادانهوه نیعمهتی خودایه و به قازانجه
هیندی جار زیانی ههیه . جاری واههیه غیرهت و ئازایهتی گهرهکه .
هیندی جار بو فیل و تهلهکه به کار دیت. واش ههیه ریسوایی و
ئابرو چوونی بهدواومه . به کورتی ههویریکه ئاو زور ههلهگهری .
ئهومندهی خودا ههز بکا دهکری دهستاو دهستی پییگهی، لیکی دهبیهوه
و بهشیلی پیویسته له کات و بارودوخی خویدا داومری له سهر بکری
و به شیوهی رهههکی ئهم وشه رهوان و پاراوه لیك نهدریتهوه .

منیش به گویرهی تیگه و بوچوونی خویم دهگری راچوم و لهوانهیه
چاکیشی بو نهچویم و ئامانجم نه. پیکا بی و به دلی زور کهشیش نه
بی، به لام بیگومان بو خوینهری کورد بی نرخ نیه .

بادانه وه له هه مبه ر مه سه له ی کورد

وتمان بادانه وه با سیکى فره بهر بلآو و هه ویریکه زۆر ئاو هه لده .
گرى . بویه ده مه وى به گورتى باى ته وانه بگه م که له سه ره تاي سده ی
بيسته مه وه له پيژمندی له که ل مه سه له ی کورد ، باياندا وه ته وه .

وه که ده زانين يیکه م بادانه وه که خه يانه تیکى بهر چاو بوو به کورد
په ژيوان بوونه وه ی ریک خراوی (لاوانی تورکيا) بوو له قه ول و به لینی
که به کوردیان دابوو . هه ر وه ها بادانه وه ی که مایسته کان له بریار و
به لینی (پهیمان نامه ی نيشتمانی) که له ژلنویه ی ۱۹۲۰ به کوردیان دابو
که ده بوايه ریز له مافی کورده کان بکرن .

به دواى ته ودا بادانه وه ی (کومه لى نه ته وه کان) بووالتی ۱۹۲۳ له
کونگره ی لوزان که به مندو بریاره کانی پهیمانی سیکریان خسته ژیر
پي و به ره و حکومه تی تورک و پيشلکردنی مافی ره وای کورد باياندا
ده ولته ئيمپرياليسته کان به شيواندنی مه سه له ی موسل و لکاندنسی
کوردستانی خوارو به عیراقه وه ، له هه موو یاساو ره وشتیکى مرو قايه .
تی و دادپه ره وری به زیانی کورد باياندا وه .

خو له م کورته نووسيندا ده ره تانی ته وه نيه که بادانه وه ی ئینگلیز
له دانی سه ره به خوپی به کوردستان و لی دانی حکومه تی شیخ مه حمود
روونیکریته وه که تا ئیشتاش زامی ئه م وه رگه ران و بادانه وه یه له
جه سه تی کوردو کوردستاندا هه ر دیاره و ساریژ نه بوه . ئه م باسه
زۆریشی له سه ر نووسراوه .

بادانه وه ی ستالین له بریارو فه رمانه کانی لینین له مه ر هه ریمى
خود موختاری بو کورده کان و هه لوه شانده وه ی ناوچه ی خود موختاری

و دوور خستنه‌وهو بلآو کردنی کورده‌کان یه کیك له‌و کوّمه‌له جینایه‌تا نهیه که له زه‌مانی ستالین دا کراون. یان هه‌لوپستی حکومه‌تی سوڤیعت له پیوّمندی له گه‌ل راپهرینی کورده‌کان له ئه‌رارات، ده‌چپته ریزی ئهم هه‌نگاوانه که بو‌پیشیلکردنی یاسای مروّقیه‌تی و ئوسزلی شینترناسیونالیزم که تبلیغات یپوه ده‌کرا، هاو‌پژاوه .

بادانه‌وهی سوڤیعت له پشتگری بزوتنه‌وهی کوردستان و ئازربایجان ویلگردنیان له به‌رام‌به‌ر هیرشی حکومه‌تی ئی‌راندا .

بادانه‌وهی قه‌وام السلطنه له به‌لّین و په‌یمان له گه‌ل حکومه‌تی میلی ئازربایجان و کوردستان .

گرده‌وهی پر له شهرم و شورمیی بادانه‌وهی سهدام حوسین بوو، بو‌په‌یمانی ئه‌لجه‌زایر. ئهم کابرا روشه‌ل و (ره‌فتار فاشیسته) ! سه‌ره رای هه‌ره‌شه‌و جنیو و پیکه‌پینانی کونفرانس و کو‌بونه‌وه، ئاخه‌ره‌که‌ی له ئه‌لجه‌زایر ده‌ستی کرده ملی شای ئیران و له سه‌ر حیاسی شورش کورد ملی بو‌ئیران حیز کرد و له هه‌موو ئیدیعیایه‌کی یه‌کاوی عه‌رم‌بان و دورگه‌ی ئه‌بو موسا و تونبی گه‌وره‌و پچوک بایداوه‌و پاشگه‌ز بووه .

له‌وی بی‌ئابروانتر بادانه‌وهی شای ئیران بوو له پشتگری بزوو— تنه‌وهی کوردستانی خوارو. ئه‌و کابرا دیکتاتور و ترسمنوکه‌ بزوو— تنه‌وهی کوردی هاندا و یارمه‌تیدا تا ئه‌و کاته‌ی حکومه‌تی عیراقی پی به‌چوک داهینا و ویسته‌کانی خو‌ی به‌سه‌ردا سه‌پاند. پاشان کوت‌پر له‌و په‌ری نامه‌رده‌یدا بایداوه‌و هه‌موو یارمه‌تی و ریکایه‌کی لی بریو شورشکی چاره‌ه‌اله‌ی پر له فیداکاری و قاره‌مانه‌تی به‌مه‌رده‌ برد که هه‌موومان دمی‌زانین .

خو‌نه‌گه‌ر بادانه‌وه‌ی کیسنجیر وه‌زیری ده‌ره‌وه‌ی وه‌ختی ئه‌مریکا له به‌لّین و قه‌ول و قه‌راره‌کانی به‌شورشی کورد له به‌ر چاو بگرین، به‌قه‌ولی روژنامه نووسیکی ئه‌مریکایی ئه‌وا ده‌بی وه‌ک په‌لمه‌که‌ی ۱ - ئیستلاخی مام جه‌لاله‌ له وتاریکی خویدا له ئوتریش .

ره‌شی ته‌ماشا بکه‌ین که هه‌تا هه‌تابه له‌ سه‌ر لاپه‌ره‌کانی میژووی چنا-
یه‌تی ته‌میریکادا ده‌مینیه‌وه .

بادانه‌وه‌ی ئاواش هه‌یه که باده‌ره‌وه سه‌ری تیدا چوه . سادات سه‌ر
کو‌ماری میسه‌ر له‌ سه‌ر بادانه‌وه سه‌ری تیدا چوو . ناوبراو بو‌ئوه‌ی
خاکی داگیرکراو له‌ ئیسرائیل وه‌رگریته‌وه ، پشتی ده‌عه‌رمبان کرد و
بایداوه بو‌لای ئیسرائیل . پیاو هه‌ق بلی بادانه‌وه‌ی سادات ئه‌وه
سه‌ری ئازایه‌تی بوو . چهند سالیک عه‌رمبان لی‌یان له‌ هه‌لادا ، به‌لام -
ئاخه‌رکه‌ی گشتیان بایانداوه بو‌لای میسه‌ر و ساداتیش بوی ده‌رچوو .

خو‌ئکه‌ر سه‌یریکی بادانه‌وه‌و پاشکه‌ز بو‌ونه‌وه‌ی خومه‌ینی بکه‌ین
که‌خوی به‌ ئیمام و وه‌لی و نوینه‌ری خوداو به‌ موسلمان ده‌زانی ، ئه‌وا
ده‌بی هه‌زاره‌حمه‌ت . بو‌ناموسلمان بنیره‌ین . خومه‌ینی به‌ر له‌ هه‌موو
شت له‌و هه‌موو به‌لین و واده‌و فه‌رمایشاته بایداوه که به‌ر لـه
که‌رانه‌وه‌ی به‌ خه‌لگی دابوو . خومه‌ینی به‌ فتوای خه‌زا دژی کورد له
گشت پاساو ئوسولتی ئینسانی بایداوه . دوا‌ی شه‌ری سی‌مانکه‌و شه‌رزه
بی ئه‌رتشه‌ش و پاسدارانی غه‌یره ئیسلامی ، ئه‌مجار بو‌فریودان و خو‌
کو‌کردنه‌وه ، به‌م لایه‌دا بایداوه و رایکه‌یاند که ویستی کورده‌کان ئه‌شی
به‌لمینه‌دری . پاش خو‌کو‌کردنه‌وه‌و فریودانی هی‌زه چه‌په‌کانی ئیرانی
جاریکی دیکه‌ش بایداوه سه‌ر کوردستان و فتوای قتل‌عامی کوردی
زیندوو کرده‌وه . زوری پی‌نه‌چوو ئه‌مجاره‌ بایداوه سه‌ر ئه‌م هی‌زانه‌ش
که راویان بو‌ده‌کرد و به‌ زیدی ئیلمپریالیستیان ده‌زانی .

خومه‌ینی نیزیکه‌ی هه‌شت ساله‌ سه‌ر دریه‌ی شه‌ر پی‌ چه‌قاند تا
میلیونیکی خه‌لک به‌ گوشت داو ئیرانی ویرانکرد . پاشان به‌ ناچاری
و به‌ سه‌ر شو‌ری به‌ خواردنه‌وه‌ی پیاله‌ی ژاربا‌یداوه‌و به‌ شه‌رمه‌زاری ئه‌و
هه‌موو چنانیه‌ت و تاوانه‌ی له‌ گه‌ل خو‌ی برده‌ خزمه‌ت بارینه‌تعه‌الا که
وه‌ک توینه‌ری ئه‌و له‌ سه‌ر زه‌وی ئه‌فجانی دابوون .

کړدوه و له روانگه ی جوړ به جوړهوه سهیری دهکمن ولیکی دمدمنهوه .
 بادانهوهی گورباچوف تا ئیستا نه بو ولاتهکهی خو ی و نه بو کورد
 هیچ قازانجی نمبوه . شهونده نه بی شهو قفله ی جار ان له سر لیوو
 زمانان بوو شکاندوویهو خه لک دهتوانی به سهرهستی زمانی بگهری و
 له رابروو رهخه بگری و کهموکوریهکانی ئیستا دهست نیشان بکا .
 شه به له لایهک، به لام لایهکی دیکه شی شهویه که قهواره ی ولاتهکهی
 شهوا له گریژنه دهچی و دیاریش نیه شکامی به کو ی دهکات .

بادانهوهی گورباچوف له بواری جیهانیدا ته شیر ی دوولایمنه ی
 همبوه ، بو هیندی ولاتان خپرو بهر هکمت و بو زور انیش زیانی همبوه .
 شهوتنا شمیرکای گردوته کهلی گونی و وهک تاکه زلهیزی جیهان بی
 له مپهر و بهر بهست له دنیا دا راو راوین دهکا . ولاتانی شوروی روژ -
 هه لاتی ویلگړدوه ، شلمانیا ی له تکرای پیکه وه لکاندوته وه ، شه تیو -
 پیای ره شی له برسانمردووی له چنگ دیکتاتوری دهستکردی خو یان
 نه جات داوه و گهراوته وه باوه شی (دنیا ی نازاد) . له شافغانستان هاتو -
 ته دهر و مهیدانی بوچه کی شمیرکا و پاره ی سعودی و زهلامی موجه -
 هیدینی موسلمان ی شه قفانی سر به ئیران و پاکستان ، چولگړدوه .
 به لام له لایهکی دیکه وه بو ولاتانی دنیا ی سیهم بادانهوهیه کی به
 قازانج نمبوه . پیشر ولاتانی دنیا ی سیهم دهیانتوانی له نیوان دو
 زلهیزی جیهانیدا مانوریک بکهن و له یالو کروکاشیک بکهن .

تمنانه ت جاروبار به پش تیوانی پهک لهو دوو زلهیزانه بریاری سر
 به خوش بدهن . ئیستا شیر بادانهوهی گورباچوف شه بهر هتانه ی لی
 بریون . خوش یا ناخوش ناچارن ده بی مل بو ویست و شیر اراده و
 رحممتی واشنگتون رابکیشن و چاوه روان بن له کو شکی سپیه وه بای
 (نازادی و دیموکراسی) یان لی بداو به لکوو شیشه لا له ژیر بریاری
 قهرزی چند سد میلیار دی سندوقی بهین المللی پول پشت راست
 که نه وه و بگمنه ریزی شه ولاتانه که له سایه ی تکنیک و چهوساندنه وه ی

ولاتانی دنیای سیّهمی سر به خوځیان گمیشتونته لوتکه‌ی بهرزایی
ژبان و هیچ تمکو چهلهمیان نه‌ماوه ئه‌ومنده نهمی تمنا هه‌لده‌م
که له ریگای کیشانی خوځینی پتری خه‌لکی ولاتانی دنیای سیّهمه‌وه
میلله‌ته‌که‌ی خوځیان تیرو ته‌سلتریش بکه‌ن.

باداناره‌ی حیزبه کومونیسته‌کان و که‌سانی به‌ناو کومونیست

به‌دوای بادانه‌وه‌ی گورباچوف دا، زوربه‌ی حیزبه کومونیسته‌کان‌یی
جیهان هه‌روه‌ک پیشت‌ر بناخه‌ی سیاسه‌تی خوځیان له‌سەر لا‌ا کردنه‌وه
سوقیت دانابوو، ته‌مجاره‌ش هه‌ر به‌م رقه‌ه ریگایه‌دا کوتایان و به‌لا
کردنه‌وه‌ی گورباچوف ده‌ست‌بان‌کرد به‌بادانه‌وه . دیاره‌ه هه‌م‌ویان به‌سەر
یه‌ک هیل و ته‌وه‌رو بستیک‌دا بایان نه‌داوه‌ته‌وه . شیوه‌ی بادانه‌وه‌یان له
که‌ل یه‌ک فره‌قی هه‌مه‌ه . هیندی له‌حیزبه کومونیسته‌کان له‌بادانه‌وه‌دا
ناوی خوځیان ده‌گورن و له‌قالبی هه‌موو چه‌شنه‌ دنیا‌بینی و تئووری و
ئیدیولوژیک دینه‌ده‌ر و خوځیان وه‌ک کیفو‌ک سی ده‌که‌ن . لایان وایه
به‌ناو گورین هه‌له‌و چه‌وتی ئاکاری رابردوویان راست ده‌که‌نه‌وه .
ناوی خوځیان ده‌گورن ، بیرو‌باوه‌ری سوسیالیستی واز لیدین، به‌لام
غیره‌تی ته‌وه‌یان نیه‌ه هه‌له‌و که‌م و کوریه‌کانیان راسته‌و راست به‌خه‌نه
به‌ر چاوی کو‌مه‌لانی خه‌لک و به‌رابردووی خوځاندا به‌چه‌وه . دیاره‌ له
نیو ته‌م حیزبان‌ه‌دا ، شیواش هه‌نه‌ که‌ رو‌داوه‌کانی سوقیت و ئورویای
روژه‌ه‌لات نه‌یتوانیوه‌ بیرو‌باو‌مری سوسیالیستیان پی له‌ق‌بکا و پی-
یان له‌م ریگایه‌ باداته‌وه .

یه‌ک له‌وانه‌ حیزبی کومونیستی ئیتالیایه‌ که‌ ناوی خو‌ی گوریوه‌ به
(حیزبی دیموکراتی چه‌پی ئیتالیا) . له‌م باره‌وه‌ ده‌لی : " بریاردان -
بو‌گورینی ناوی حیزب به‌مه‌به‌ستی دریه‌ه‌ پیدانی خه‌بات و کرده‌وه‌
کومونیسته‌کانی ئیتالیایه‌ له‌می‌ژووی ولاتدا . بو‌ ته‌وه‌یه‌ باشت‌ری‌ن
به‌شی میراتی سیاسی و مه‌عنه‌وی حیزب ده‌سته‌ به‌ر بکری و به‌فیرو

نهچې. د دستپيکړدنې نوې له قونځي بيکه مډا به مانای دهرس وهرگرته
 له تاقیکړدنه وې سوبالیزمې واقعمن موجود. شکانې ټو سوبیا-
 لیزمه نابې وا له ټیمه بکات که به هر شورې دان به سرکه و تنسی
 سرمايمداريدا بنیين. شهر ، نابهرامبهري کوښه لایه تي، دوا که و توویي ،
 برسیمه تي ، نه خوشی ، ستمی جنسی ، فخرقو جیاوازی رهگزی هیشتا
 لهو مهسه لانن که له هموکاتي پتر له که لیان روو بهرووین ."
 یان ژورژ مارشه سکریتیزي حیزبي کومونیستی فرانسه دهلي :
 " پیمان دهليين : فرموون شهویمه دهسکه وتی سوبالیزم -- سرمايه
 داری هرچی بیت باشته . له ولامدا دهليين : له نابوتی سوبیا-
 لیزمه و تا سرکه وتی سرمايمداري که دهستی راستیه کان دوو پاتی
 دهکمنه و ، هیشتا مه و دایه کی زوری همه . با واقعیمت له بهر چاو
 بگرین . سالی ۱۹۸۹ سروکی حوت ولاتی دهوله مهندي جیهان له
 پاریس گوښوونه و . شهوان به راستی دهوله مهندي . نکولی لهوه ناکری .
 فرانسه سروه تیگی مادی مه زنی لهر دهست دایه . به راستی
 خه لکی شهوتو له فرانسه همن که له جاو جه لالیکی باهر نهکراودا
 دهژین . وای لیها ته یه کی که له قوما خانه کانی روخی (لازورن) به
 موشته ریه کانی پیشیار کردوه که ده توانن تا ۱۵ میلیون فرانک
 حساب بکه نه و . شهو هموو سود وقازانجه به چی و له کوپوه دیته
 دهست ؟ . نامه وې به قولی بجه نیو شم باسه و . بیدادی قول و نا-
 تمپایی کوښه لی سرمايمداري نهک هر له بهین نهچوه به لکو قول-
 تریش بوه . بیکاری له سهتا دهی خه لکی چالاکی ثابوری گرتوته و .
 به گویره ی پیشبینیه کان سالی ۱۹۹۲ شم ژماریه دهکاته سه تی ۱۲ .
 به میلیون خاو وخیزان له کهل تمنگو چه له مهی هراوی ژبان روو به
 روو بوون و له راستیدا شهوان له خنکاندان . تریاک و هیروئین ، فساد
 ناهمنی ، بهرتیل خوری ، رهگزی پهرستی ، کوښه لی ټیمه قوت داوه .
 فرانسه تادیت ده بیته کوښه لیکی نابهرامبهري ، ده لره شی ، زو ر —

ویژی و بی بهزمیی .

مودیلیکی تری کومهلّی ئیستای سهرمایهداری ئه‌مریکایه . ئه‌مریکا به هیزترین و ده‌وله‌ممنترین زلهیزی کومهلّی سهرمایهداریه . لسه ئه‌مریکا فقیر و هه‌زار له‌و شاراندا ده‌ژین که که‌مایه‌تی نشینن . به رزگی پست دهناسرینه‌وه . پتر له ۲۵ میلیون ئه‌مریکایی له ژیر خه‌تی فمقردا ده‌ژین . به‌گویره‌ی پیشینی رسمی له سالی دوو هه‌زار له چوار مندالی ئه‌مریکایی یه‌کیان تووشی ئهم چاره‌نووسه‌ ده‌یی . مصره‌ی نیونجی و زانستگا بنیاتی تایه‌تین . چونه‌تی خویندن له‌وی به‌ستراوه‌ته‌وه به‌م پارمیه که خویندکار ده‌توانی بیدا .

لهم دوایاندا ده‌رکه‌وتوه له‌مه‌دره‌وه زانستگاكان جنایه‌تی ره‌گه‌ز په‌رستی س‌تی ۵۰ زیادی کردوه . ئه‌مه له ولاتی هه‌ره ده‌وله‌ممندی سهرمایهداری . به‌لام ولاتانی وه‌ك مەكزیك و برزیل و هه‌موو ئه‌مریکا لاتینیش سهرمایهدارین . لهم ولاتاندا روژی ۲۰ هه‌زار مندال تا . ته‌ممنی پینچ سالی له برسان ده‌مرن . هه‌زاری ، برسیه‌تی ، ئیپیدومی نه‌خوینده‌واری ، بیکاری ، خو‌فروشی مندا لان ، ره‌گه‌ز په‌رستی ، ژیان‌ی ئهم ولاتانه‌یان کاراکتیریزه کردوه . ئهم ولاتانه له ژیر باری قهرزی ولاتانی ده‌وله‌ممندی سهرمایهداریدا نوقم بوون و وه‌ك کوپلمیان به سهرهاتوه "

له به‌رامبه‌ر ئه‌واندا حیزبی ب‌ناو کومونیستی دیکه‌ش هه‌بوون که له‌په‌له‌ لاگوتنی به‌ دروی سوسیالیزمی واقعی‌ن مه‌وجود به‌ده‌ر هیچی دیکه‌یان به‌ ئه‌رگی خو‌نده‌زانی . یان که‌سانی واهه‌بوون هه‌ر بو‌ئوه‌ی که به‌ کومونیست و یا به‌ چه‌میان بزانی ملی خو‌یان ده‌شکاند . ئیستا به‌ وه‌زعی شپ‌رزه‌ی ولاتانی پیشووی سوسیالیستی هه‌لده‌په‌رن ، تف له رابردووی خو‌یان ده‌که‌ن . ئهم چاره به‌ لای تاریفی دیموکراسی سه‌رما . یهداریدا بادده‌نه‌وه . به‌ کورتی لهم چ‌ضد سانه‌ ی دویدا له‌ ژیر کار . کردی بادانه‌وه‌ی گورباچوف بادانه‌وه بوته‌ دیارده‌یه‌کی باو و تم‌نیویه‌ته‌وه .

بادانهوه له لای دیکه شه وه

پیمان وانمې هەر گورباچوف بایداوتته وه و بادانهوه ی فیوری حیزبه کومونیسته کان و کهسانی بهناو چهپ کردوه ، له دنیای سهرمایه داریش به خوداچونه وه و بادانهوه له بوچوون و هملویتی رابردوویان بهر چاو دهکهوئ . لیبردا نه دهره تانی شیکردنه وه ی ههیه و نه شرکی ثم نوسرا . وه شه لیی بکوئیتته وه ، به لام خونا کرئ باسی بادانهوه (وه ک دیارده یه کی) جیهانی بکهین و به سهر بادانهوه ی سهر کومار بوش دا باز بدهمین و چاوی لی بیوشین به تایبته که پیوندیشی به مسئله ی کورده وه ههیه . ناچمه نیو ثم باسه که ده ولته ی ئه مریکا بو پیا ده کردنی سترام تیژی خوئ و جی پیگردنه وه ی له ناوچه نهوته لانیه که ی خلیج لسه ریگای سازکردنی شهره وه ، چون چرای سهوزی به سهدامی دیکتاتور نیشاندا ، تا به بی ترس و بېر کورده وه له پاشه روژ ولاتیکی عهرمبی هاو دین و هاو رهگهز داگیر بکا . گاتیک مادام (ئیبریل کلیپی) — بالیوژی ئه مریکا له بهغدا روژی ۱۹۹۰/۷/۲۵ به سهدام دهلی :

" ئهگهر عیراق کویت پهلامار بدا ، ئه مریکا ناتوانی اتیج بلئ ، چو- نکه ئیمه هېچ پهیمانیگمان له گهل کویت نیه " . ئه مه ئیتر بیجکه له نیشاناندانی چرای سهوز ناتوانی مانایه کی تری ههیی .

دهولته ی ئه مریکا به نیشاناندانی ثم چوا سهوزه وایکرد که عیراق کویت داگیر بکا و به تکا و ره جای هه موو عالمیش پاشه کسه نهکا و نهیه ته ده ری . سهدام حسین بهم کاره دهره فته ی بو ئه مریکا پیکهینا تا بهناوی کومله ی نهته وه به کگرتوه کان (تو بلی کومله ی چهند دهوله . تیکی به کگرتوو) و به سهر کردایه تی له شگری چهند دهولتهان عیراق بخاته بهر پهلاماری ههوا یی و ده ریایی و زه مینی و بیکاته مهیدانی

تاقیکردنه‌وه‌ی چه‌ک و فرو‌که‌ی تازه ساز و بو (نازادی کویت و گیرانه‌وه‌ی بنه‌ماله‌ی مافیه‌روه‌ری ئال سه‌باح و بو پاراستنی حکومه‌تی دیموکرات و موسلمان‌ی عهره‌ستانی سعودی) بی‌جگه له ئاتوم هه‌موو چه‌گیکی مود یرن و تازه بابته به‌کار به‌ینی. سهدام له کویت وهدر بنی، به‌لام به‌ملکه‌چی و ره‌زیلی بی‌هیلته‌وه. چونکه له ستراتیژی پینتاگوندا سهدام نه‌شی بمینته‌وه. به‌لام ده‌بی بی هیز بکری و بو‌گشت فه‌رما. نی ئیمپریالیزی ئه‌مریکا مل‌حیز بکاو سه‌ر دانه‌ینی. شه‌مه باسیکی جیا‌وازه و شیکردنه‌وه‌یه‌کی خه‌ست و هه‌موو لایه‌نه‌ی گه‌ره‌که‌و له‌م نووسرا‌وه‌دا جیگای نابته‌وه.

مه‌به‌ستی ئیمه پتر روونکردنه‌وه‌ی بادانه‌وه‌ی بوش سه‌رکۆماری ئه‌مریکایه که به‌گویره‌ی ستراتیژی پنتاگون له‌رووخانی ریژیمی به‌عسی عیراق وازی هینا. به‌لام دا‌وای له‌خه‌لکی عیراق کرد که له سهدام راپه‌رن و بیروخینن. بو هاندانی خه‌لکش رایگه‌یاند که ریگا نادا فرو‌که‌و هیلکی‌وپته‌ری عیراق و مه‌ه‌وا که‌ون. پاش راپه‌ر-ینی خه‌لک بوش له‌قه‌ه‌کانی خو‌ی بایدا‌وه و بو‌و به‌هو‌ی کوشته‌اری خه‌لکیکی زو‌ر و ده‌ر به‌ده‌ری پتر له‌ دوو میلیون کورد و عه‌ره‌بی خوارووی عیراق. بادانه‌وه‌ی سه‌رکۆمار بوش تینی و به‌ر سهدام نا تا جاریکی دیکه‌ش راپه‌رینی خه‌لک له‌خویندا نو‌قم بکا.

شه‌وه راسته که کیم و زوخا‌وی برینی چهند ساله‌ی دام و ده‌زگای جنایه‌تکاری سهدامی خوینمژ له‌ نا‌خی گه‌لی کوردا په‌نگی خوارد بو‌وه و له‌ ده‌رفه‌تیک ده‌گه‌را که بیته‌قینی و ئه‌م کیم و زوخا‌وه بریژی به‌لام بیگومان هاندانی بوش و ته‌بلیغاتی (سی. ئای. ئی) له‌ راپه‌رینی خه‌لکدا بی ته‌ئسیر نه‌بوو.

کاتی‌ک ده‌زگای سه‌ر کوته‌کری ریژیمی به‌عس که‌وته کار و فرو‌که‌و هیلکی‌وپته‌ری سهدام ده‌ستیان به‌ بو‌مباران و کوشته‌اری خه‌لکی شاره‌کان کرد، ج‌ضایی سه‌رکۆمار خو‌ی به‌ را‌وه ماسیه‌وه ده‌خا‌فلاند و بی

ئەوێ تەریق بێتەو بایدەداوێ و دەگوت: "ئێمە بو کێشە ئیو خۆ
عیراق خۆنی سەربازانی ئەمریکایی بە رشتن نادەین .

روژنامە نیویورک تایمز نووسی: "(سیا) لە رێگای رادیوی دەنگی
(عیراقی ئازاد) هەوێ لە هاندانی کوردەکان بو روخانی سەددام حوسین
دەوری هەبوو. کوردەکان لە رێگای رادیویێکی نەینیهوێ (کە.سی. ئای.
ئی) دایمەزاند بوو، بو روخاندنی سەددام هاندەران. یەکیک لێ
کوردەکانی دانیشتوی لەندەن رایگەیاندا کە سەروویی ئەمنیەتی
عەرەستانی سعودی ئەوێ بە کارمەند گرتوێ تا لە ئیزگەییەکی رادیوی
نەینی بە ناوی (دەنگی عیراقی ئازاد) بو هاندانی کوردەکانی عیراق
بو روخاندنی سەددام و تار بڵاو بکاتەوێ.

دوکتور (فریاد عویزی) لە وتویێک لە گەل روژنامە نیویورک تا-
یەز گوتی: "مەن لە گەل چەند کەسێتر لە کوردەکانی دژی سەددام
لە مانگەکانی فەوریە و مارس، لە سەر ئەو باوەرە کە روژئاوا لێ
فریادی کوردەکان دێت، لە رادیوی (دەنگی عیراقی ئازاد) و تارمان
بڵاو کردوێتەوێ و کوردەکانمان بو راپەرینی دژی رێژیی بەغدا هان
داوێ." بە قەسێ دوکتور عویزی ئەم رادیویە لە گەرەکیکی شارێ (جەدە)
چل کەس کێشکیان لێ کێشاوێ. شەبەکە تەلەفیزیونی (ان.بی.سی.)
رایگەیاندا کە (دەنگی عیراقی ئازاد) مەخلوقی (سیا) بوێ.

روژنامە "وال ستریت ژورنال" نووسیبووی: "لە نەزمی تازە
جێیاندا کە ئەمریکا دەیهوێ دایمەزینی، نایهوی راستەو خۆ دیکتا
تورەکان بە دەستی خۆی برووخینی. هەر لە سەر بنەمای ئەم سیاسە-
تە بوو کە بوش و هاوکارەکانی چاوێ روانی ئەوێ بوون کە خەلکی دیکە
سەددام برووخین. ئاغای بوش خۆی داوای لە موخالیفەکانی سەددام
کرد کە خۆیان لە دەست ئەو نەجات بدەن. سازمانی (سی. ئای. ئی)
دەزگای رادیوی نەینی لە عەرەستان خستە کار کە عیراقیە ئاوارەکان
بە رێویمان دەبرد و خەلکی عیراقیان بو روخاندنی رێژیی سەددام.

روژنامه‌ی شیران تایمز نووسیبووی: "مه‌سعود بارزانی و جه‌لال تالبانی له‌بمیاننامه‌یه‌کدا داوای یارمه‌تیا له‌سەر کووماری ئەمریکا کرد. له‌بمیاننامه‌یه‌کدا به‌بوش گوترا بوو: ئێوه‌ خۆتان داواتان له‌خه‌لکی عێراق کرد که‌ دژی سەددام راپهرن. ئێستا ئهو راپه‌ریوانه‌ له‌ گه‌ڵ هێزی سەنمه‌کاری سەددام له‌ شەر دان."

رێبه‌رانی کورد له‌ ئەمریکایان وێست که‌ رێگا نه‌دا سەددام دژی راپه‌ریوه‌کان فروکه‌و هێلیکوپتەر به‌ کار بینێ. به‌لام کووشکی سێی رۆژی هه‌ینی رابردوو داخوازی کورده‌کانی رەتکرده‌وه‌و رایگه‌یاندا که‌ ئەمریکا نایه‌وێ ده‌ست بخاته‌ نیو کاروباری نیو خۆی عێراقه‌وه‌. وته‌ وێژی کووشکی سێی گوتی: "مه‌سه‌له‌ی به‌لبه‌شوی نیو خۆی عێراق پێویسته‌ له‌ نیوان ده‌وله‌ت و خه‌لکی عێراقدا چاره‌ سەر بکری."

دان‌کویل جیگری سەرکووماری ئەمریکا له‌ وتویژیکدا له‌ گه‌ڵ رۆژنا-مه‌ی فیگارو چاپی پارێس رایگه‌یاندا: "رووخاندنی سەددام قه‌ت ئاما-نجی ره‌سمی ئەمریکا نه‌به‌. ئێمه‌ چهند جار ئه‌وه‌مان دوو پـاـت کردۆته‌وه‌."

روژنامه‌ی (وال‌ستريت ژورنال) نووسی: "بوش و راویژگه‌لی له‌ کووب-نه‌وه‌یه‌کی مانگی مارس دا، به‌ریاریاندا خۆ له‌ ناشارامیه‌کانی نیو خۆی عێراق بکێشنه‌وه‌و سەربازانی ئەمریکا له‌ عێراق پێننه‌ ده‌ری. کار به‌ ده‌ستانی ئەمریکایی له‌ سەر ئهو باوه‌رمن له‌ به‌ر یه‌کنه‌بوونی بیرو رای سەر کوومارو هاوکاره‌کانی له‌ مەر خۆتییه‌ لقوتاندنی عێراق و سستی یارمه‌تیدانی لیقه‌وماوان هیندی ده‌سکه‌وتی سیاسی که‌ له‌ شەری خه‌لیج به‌ نسیب سەر کوومار ببوو، به‌ فیرو چوو. بیرورای گشتی جیهانی له‌ پێشدا ئوروپا و پاشان ئەمریکا بوو به‌ هوێ ئه‌وه‌ که‌ ئاغای سەر کوومار بوش باداته‌وه‌و چاو به‌ به‌ریاره‌کانیدا بخشینێته‌وه‌. دواي ئاخا-فتنی ته‌لیفونی له‌ گه‌ڵ میترا و جان میجر و کوڵ و تورگات ئوزال، به‌ سەر سزگی ناچار بوو دان به‌ هه‌له‌کانی خۆیدا بنێ و سیاسه‌تی

خۆی دەسکاری بکاتهوه و باداتهوه بو شهوی پناگا بو کوردان ساز-
بکا . بوش لهم گاردا شهونده به خیرایی بایداوه که روژی چنواری
شه پريل تا سه عاتی چواری دوای نیوهر و هاوکاره کانی نهیاندەزانی ئاخو
کونفرانسی چاپه مهنی بو ریکهخن پان نا "

روژنامه (واشنگتون پوسټ) نووسی: "دیپلوماتهکان له سر شه و باوهرن که پیکهینانی ناوچهی شهمنیته بو کوردهکان، وهزعیکی دژوار بوئیران پیک دینی. شه دیپلوماتانه وه بیر دهخفته وه که شمیریکاو شیران له کورت ماومدا، هیندی بهرژومندی هاوبهشيان همیه - شیران - وهک دهولته دراوسیهکان له وه دهرسی که تیکچوونی تیکه لاویسی رهگمزی عیراق شوینه واریکی نالمبار بخاته سر تیکه لاویی خه لکی شیران که له فارسی و بهلوج و عهرمب و تورکه مهن و کورد و ئازهری پیک هاتوه . دهولتهی شمیریکاو ولاتانی تری روژئاوا له م ترسمدا له گمل شیران شمیریکن .

هېڅه کانی ناوچه نیکمرانی نه‌وهن که پیکهینانی ناوچه‌ی ثمنیهت بو کورده‌کان بېته هو‌ی هاندانیان بو جیا بوونه‌وه، بان لانی کهم هستی ناسیونالیستی له که‌مایه‌تیه ره‌گه‌زیه‌کاندا بچولینن. کشت هی‌زو ده‌سه‌لاته‌کان ترسیان لم هسته هیه، بو‌یصد‌زی ده‌وستن .

رادیوی دمنگی ئەمریکا روژی ۱۶ / ۴ / ۹۹۱ رای‌گه‌یاند که نوین‌ه‌ری شینگلستان له چاو پیکه‌وتنیکدا به که‌مالی خه‌رازی نوین‌ه‌ری حکومه‌تی ئیرانی گوتوه : " که‌ل‌له‌ی ناوچه‌ی ثمنیه‌تی بو کورده‌کان، به مانای پیکهینانی کوردستانیکی خود موختار نیه له عیراقد . ثم گه‌ل‌له‌یه هیچ ئامانجیکی سیاسی نیه . تنیا دیارده‌یه‌کی ئینسانیه " .

وه‌ک روژنامه‌ی ناوبراو دمنووسی ، هه‌ر چه‌ند سه‌رکوماری ئەمریکا له ژیر گورمی بیرو‌رای گشتی ئوروپاو ئەمریکادا بایداوه که پشنا‌گ بو کورده‌گه‌ل ساز بکا و هیلن ۳۶ ده‌ره‌جه بو پاریزگاری کورده‌کان دیاری بکات، به‌لام کهس نه‌بوو له ئا‌غای سه‌رکومار بپرسی :

بو کوردستان هەر له هیلّی مەدارى ٢٦ دەرەجە دایەو کوردیش هەر له دهۆک و زاخو دەژین؟

روژنامەى ئەکسپریمەت نووسى: "گەڵالەى ناوچەى ئەمنیەت لـه (شیمالى مەدارى ٢٦ دەرەجە) دەبوو بە هوێ ئەوە که ئەم ناوـپـەـیـهـ بکەوێتە ژێر دەسەلات و کۆنترۆلێ ئەمریکاو تورک و ئینگلیز و فەرا نەـ . ئیتر کاروبارى ئەم ناوچە دیاریکراوە بە دەست ئەم هیزانە دەبوو . بزوو تنەوێ کورد له ژێر ناوی ئینساندۆستیدا قەتیس دەکرا . له لایەکی تر دەرەتان بو سەددام پێک دەهات که ناوچەکانى دیکەى کوردستان که نەکەوتونە بەر (مەدارى ٢٦ دەرەجە) بکاتە عەرەب نشین و کوردی تیدا نە هیلّی . له کاتیگدا مەسەلەى کورد مەسەلەـ یەکی سیاسى و مافى زیان و سەر بە خۆبێه له زیدو نیشتمانى خۆیدا" .

روژنامەى (نیویورک تایمز) نەختیک پەردە له سەر ئەم روکارە دووـ روپیە لادەداو دەنووسی: "وادیتە بەر چاو کۆشکى سپى له وه لāmداـ نەوێ ئەم پرسیارانە خو دەبۆیری که پیوهندیان بە دوا روژی کوردـ ستانى عیراقەو هەیه . دەبەوێ له تیکچوون له گەل تورکیا خو دوور خاتەو که گەورەترین کەمپەتێ کورد له ویدا دەژی . کۆشکى سپى . بە کوردهکانى دژی حکومەتى عیراقى راگەیاندووە که نابێ لەم پەناـ گایانە بو پەلاماردانى حکومەتى عیراق کەلک وەرگرن . دەولەتـى بوش خەلکى ئەمریکای دلدیا کرد که گەڵالەى پانا بەران بوـ ماومەیکى کورتەو ئەمریکا خو له کاروبارى سیاسى عیراق هەلناـ قوتینى" .

کيسنجر وەزیری پيشووی ئەمریکا که له تیکدانى شورشى کوردستا نى عیراقدا دەستیکى چەپەلێ هەبوو دەلّی: "دژواری دابینکردنى سیستمیکى نیو نەتەوێ بۆ پاراستنى کوردهکان لەو دایە که ئەم کارە دەبیته جۆرە خود موختاریەک بو کوردهکان و ئەو هوش دەبیته هوێ ئەوە که واشنگتون له گەل تورکیا و ئیران و سوریا بەرەنگار

دەمىي كە كورد لەم ولاتاندا دەژين ."

بەلئى ! بەلای کاربەدەستانى حكومهتى ئەمريكاوه سىتيمىكى نيۆ-
نەتەومبىي بو پاريزگارى كوردهكان نابى دابمەزرى، چونكه ئيران و تور-
كياو سوريا له گەل واشنگتون بەرمەنگار دەبن . لايمنگرى له مافى
مروفيش هەر ئەومبىه !! !

روژنامەى (بالتيمور سان) له ژيڕ مەر خەتى " كورده ئاوارهكان و-
پەيمان و بەلئىنى ئەمريكا " دا، دهنووسى :

" ئەمريكايەكان باش ئاكادارن كه شەر چى بەمەر كوردو شيعە
هيناوە لە عيراقدا . بەلام لە بەر ئەومبى تربيان لە دواروژى ئەو مەسە-
لمە هەمە، بېرى لى ناكەنەوه . كوردهكان ^{راواكارى} آپشتيوانى دايمي ئەمريكايەكان .
يا نه هيشتنى سەددام . بەلام ئەوانە هيج كاميان له گەلە و بەرنا-
مەى ئاغاي بوش دانين . يۆ ئەمريكايەكان ئەشى روون بێتەوه كه له
بارى سياسيهوه رەنگە بگرى نان بەدى بە كوردهكان ويان (غەزمەهكى
تازەمیان) بو ساز بەكى . بەلام لە بارى ئەخلاقيهوه نەك ئەوه هەر
پەسندو قابىلى قبول نيه، بەلكوو له راستيدا جنايةتەشە . چونكه
ئەمە بەرهەمى شەريكە كه داوا له خەلكى عيراق كراوه دژى سەددام
خوين راپەرن "

روژنامەى (فاينانشل تايمز) له ١٢ى ئەپرىلى ٩١ دا نووسى :
" كوردهكان جاريكى ديكەش وپلئى چارە نووسى خويان كران . ٢٨
مانگى فيوريە ئاغاي بوش فەرمانى شەر راگرتنيدا . فەرماندەى هېزى
هاو پەيمانەكان رايگمیاندا كه ئەرتەشى عيراق له هەموو بارىكە-
تەك شكاوە . له ماوهى چەند روژدا عيراق بە گشتى راپەرى . كورده-
كانيش رەگەل ئەو راپەرىنە كهوتن . رەنگە كوردهكان پىيان وابووبى،
كه بو رژگارى له دەست سەددام باشترين هەليان بو هەلكەوتبى .
ئەومبى كوردهكان بە راستى چاوانواری نەبوون ئەم هەلوستانەى ژيڕە-
وەى دەولەتى ئەمريكا بوون :

— راگه یاندنی بیلا یمنی و دهست نه خستنه کاروباری نیو خوئی
عیراق .

— بلاوکردنه وهی ههلسنگاندنی دهزگا ئاکاداریهکانی پنتاکوڤن که
ئاخره کهی ریزی می عیراق به سهر راپه ریوه کاندای سهر ده که وی .
— بلاو بوونه وهی وتهی کاربده ستانی ئه مریکایی که کوتویانه :
دهولتهی ئه مریکا هیواداره بهر له وهی راپه ریوه کان بتوانن سه ددام
بروخین، ئهرتهشی عیراق بتوانی سهر کوتیان بکا . ناوی ئهم کار به
دهستانه بلاو نه کرا وهته وه .

— خوگرێ کاربه ده ستانی ئه مریکا له چاو پیکه وتنی موخالیفه دکانی
عیراق .

کاتیگ سهر کو مار بوش رایکه یاند که نابی هیلکیو پتدر و فروگه ی
نیزامی عیراق دژی راپه ریوه کان به کار بهینرین، وادهاته بهر چاو
که سیاسهتی ئه مریکا گورانی به سهر دا دیت . به لام سی شه موی
را بر دوو ، دهولتهی ئه مریکا رایکه یاند که مگر هیلکیو پتهره کانی عیراق
بو هیزی هاو په یحانه کان مه تریان هدبی دما هیچ هه نکاو یگ دژی .
ئهو ان ناویژریت . زه حه ته بهر له وه نه کړیته وه که راگه یاندنی ئهم
سیاسه ته بیجگه له نیشاندانی چرای سه وز به دهولتهی به غدا بو
لیدانی زهیری فره توند له کورده کان و بو گه لک وهرگرتنی ته واو .
له هیلکیو پتهری نیزامی دژی راپه ریوه کان، مانایه کی تری نیه .

قهی وته ویژی کو شکی سپی زور جیگای ناره حه تیه که دهلی :
" ئیستا ئه وه خه لکی عیراقه دمی له باره ی داها تووی سیاسی خو یا .
نه وه بریار بدن " به راستی سهیره . ههر دهلی له عیراق ریکا بو
چاره سهر گردنی هیمنانه ویا ریفرا ندوم ههیه .

فاینانشل تایمز له ئاخری وتاره کهیدا دهنووی : " ئه کمر نهزمی
تازه ئه وهیه و ئیمه بو سه قامگرتوویی ئهو نهزمه له کهندا و شرمان
کردوه ، ئهم نهزمه له کهل را بر دوو هیچ فه رقی نیه و با شتریش نه بوه "

روژنامه‌ی (فیلادلفیا ئینکوایرر) ۱۹ ی شه‌پرلی ۹۹۱ دمنووسی :

"سرکوماری ئەمریکا بو پیشگری له کوشت و کوشتار شهری عیرا- قی راگرت . به‌لام بریاری بوش به کرده‌وه بوو به هوێ کوشتاری پتر . ئەو گیانی ئەو سەربازانە‌ی نه‌جاتدا که پاشان کوشتاریان له خەلگی غەیره نیزامی کرد . ئەمریکا له‌وه دهنترسی که ئەگەر حیزبی به‌عس که به کوشتارو دلره‌شی عیراقی یه‌کپارچه‌ی راگرتوه برووخی ، ئەو دەم عیراق به‌سی به‌شی کورد نشین و سوننی نشین و شیعه نشین دابه‌ش بکری ."

بزووتنه‌وه‌ی هاو پیوه‌ندی ئیرانیه‌کان بو ئازادی و دیموکراسی ، سەبارەت به کوشتاری میله‌تی کورد له عیراق نامه‌یه‌کی بو سەر کووماری ئەمریکا نووسیوه و ده‌لی : " حکومه‌تی ئیوه له جهنگه‌ی شه‌ری خه‌لیجی فارس دا به وتارو رادیو و په‌یاننامه خەلگی عیراقی بو راپهرین و روخاندنی ریژیمی سەددام هاندا . له‌و کاته‌دا که خەلگی عیراق له شیمال و جنوب راپه‌ریبوو ، ده‌وله‌تی ئیوه هاوپه‌یمانه‌کانتان به بیانووی ده‌ست نه‌خستنه نیو کارو باری نیو خوی عیراق ، بوون به ته‌ماشای کوشتاری موخالیفه‌کانی ریژیم و ده‌ستی سەددام حوسینی جناه‌یه‌تکاران له نابوتکردنی میله‌تی کوردا ئازاد کردوه .

ئاغای سەر کوومار ، ئەم فەرمایشاته‌ی ئیوه ، واته ده‌ست نه‌خستنه نیو کاروباری نیو خوی عیراق و ئازاد کردنی سەددام له کوشتار و جناه‌یهت ، بی‌جگه له وته‌ی بی جیی دیپلوماسی هه‌چی دیکه نیه . نه‌ک هەر ئەوه کهس بروای پی نا‌کا ، به‌لکوو له باری ئەخلاقی و ئینسانیش بو پا‌کانه نابێ .

ئاغای سەر کوومار ، کاتی‌ک هه‌ی‌زی سەرکو‌تکه‌ری سەددام به سەر کورده کاندا سه‌رکه‌وت ، که هه‌لیکو‌پته‌ره‌کانی عیراق به ئیجازه‌ی ژنرāl - شوارتسکوف به بومبای فوسفور و سووتینه‌ر کورده‌کانیان بومباران ده‌کرد داخوا‌ئیه‌وه ژنرāl شوارتسکوف بو ئەم بریاره بی ئەخلاق و سەر سور —

هينهره وه لاميكتان هميه ؟ "

روژنامه ي ريگاي ئازادي نووسي : " ئهو دهولتانه ي كه دميانتواني بو دستگيرانه وي سمدام له كوشتاري كوردهكان خيرا دمت به كار بن و همگاو بنين، به بيانوي دمت تيومرندان له كاروباري نيو خوي عيراق، له دهبريني داخ هورازتر نهچوون به ئاشكرا بوون به تهماشايي كوشتاري كوردهكان . سهر شهويه هر شه دهولتانه دهتوانن به ئاشكرا له شفقانستان و كامبوج و نيكاراگوا و پاناما و شنگولا بي شهويه نيجهراني دمت خستنه ناو كاروباري نيو خوي شه ولائانه بن ، يارمهتي به دزي ريزيمهكان ددهن .

له جمنگهي كوشتاري كوردهكاندا له پر مهلهي تهواويهتي عهرزي عيراق بو شهريكا هاته گوري و بوو به مهلهي دههجه يه .
چين و سوقيه به مهلهي نيو خوييان داناو فهراشه له دهبريني داخ و نيجهراني تي نهپهراند . روژ ئاوا ۱۰۰ ميليارد دولاري بوو شهتاندنهوي كويت خهركرد ، به لام يه ههزاره مي شه پارميهي بوليقه و ماواني كورد تهرخان نهكردوه .

هينانهوي نووسراوهي شه چهند روژنامه گهلي شهريكايم بويه به پيوست زاني تا خوينهрани كورد سهريني بوچوون و ليكدانهوه چاپهمني و بيرو راي گشتي جيهان بكن و تزيك شارهزاي سياست و ههلوپيست و بادانهوي سركوماري شهريكا بن و له گهل بو چوون و ههلوپستي هيندي رووناكبيرو سiasi كورد بهراوردى بكن كه لاين وايهههوي رحمت و ديموكراسي و مروف پهروهري شهريكا بهري عا . سمانى روژهلاتي نيوهراستي گرتوه و هاكا دايدصداته بارانه وله سهر ويرانه و كاولهكاني كوردستان گوله شليرومىلاقه و ههلاته دهرويني !

راسته سركوماري شهريكا ههروهك لهه نووسراواندا نيشاندرا له ژير زهختي بيرو راي گشتي ئوروپا و شهريكادا ، ناچار بوو له

بادانه‌وی پیشووی وەر سوریت‌وه و جاریکی تر به‌لای (ئینساندۆستی و خیر خولایی) دا باداته‌وه. به‌لام به‌بیرو رای من ئهم بادانه‌وه نه‌ک ههر قهرمبوی بادانه‌وه و همگاوی دووروپانه‌ی پیشووی نه‌کردوه، به‌ لکوو مەسەلە‌ی کوردی له‌ جه‌غزی چاره‌ سه‌ر کردنی بنه‌ره‌تی که مافی بریاردانی چاره‌ نووسه‌ هه‌تله‌ کردو له‌ چوار چیه‌ی ناندان و چادرو پیناکاو (غه‌زه‌ی دوهم) دا هه‌یشه‌وه .

مەسەلەي كورد لە كوردستاني خواروو لەوێ دەرچوو بوو كە بە تور
هەڵدانی نان لە حەواوە و بە نیشاندانی ئەو دیمەنە داخدارانە چاری
بکری. ئاڭای بۆش بو پاراستنی ریزی (دیموکراتی) سعودی و کویت
هەزاران کەس قەدەگات و سەدان سەربازی ئەمریکا بە گوشت دەدا،
بەلام بو پاراستنی چەند میلیون کورد (ناپەوی خوینی سەربازی ئەمر-
یکا برژی) ١١

پياو ٻلتي چي ۰۰؟ ٿو هممو پرو پاگاندهي ٿامريڪاو روز ٿاواو پئي
هه لاڳوتني خه لکي سادو رهه مڪي له مهر ٿازادي و ديموڪراسي و ماف
پمروهري گهوره ترين ولا تي سرمايمداري جيهان ، چاوہ رواني پتري
ليده کرا ، به لام سرڪوماري ٿمريڪاش وهڪ گهليڪ خه لکي بي پرنيب
بادانهوي پي عميب نيه و چاوہرواني پتريشي لي ناڪري چونڪه

نه ريټهراني كورد به قهډرايي مهليك فهدو شيخ جابر و تورگات
 ئوزال (ديموكراتن و مافي مروډه پاريزن)، نه ئه و مندميان پاره هميه
 له بانگه كاني شمريكا دا و نه چالاوه نه وتيه كانيان له بهر دهس نني
 خوياندايه. جا بويه شمنجامي بادانه وهی سر كومار بوش هر شهو
 ديمانانه دمبن كه له تمله فيزيوندا نيشاندمدران و شهو رهسمانه ليږه
 دا دمبنرين .

بادانه وه له نیو کوردان

هر وهك له سهرمتادا باسكرا ، بادانه وهی له نیو كورد له میژه پیاوړی كورد له بهر بادانه وهو شم بهر وه بهر كودن كه متر ریځای راستی بو دوزراو تهو . بهداخوه كه شیش تا ئیستا له سهر شم باسه نهینوسیو وقازانج وزیانی بادانه وهی له نیو كورداندا هه لنه هه گانده . لهه حالدا مروف ده كړی تنیا باسی شه وانه بكا كه خوی ئاگاداریانه وه خه لكی ديكه ش رهنكه له بیریا ن بی . بادانه وه له نیو كورداندا بهر هه می جیوازی همبوه . باده روه یا سهری تیداچوه ، یا تووشی خهیا نه ت بوه و یا تنیا ماندوو بوونی پی ماوه .

سمایلاغای شكاك پاش راهبرین و دهر بهدهری فریوی هه دجا . خی . خواردو بایداوه هاته وه بهر ده ستیان و به خورایی كوزراو بو ماو مییكي زور بزوو تنه وهی كوردی پی كپ و ماتبوو . مه لا خه لیلی كورومهری دواى راهبرین چوه كه رمین و پاشان بایداوه هاته وه بهر ده ستی عه جه مان به ئیمزا كودنی فتواى ئیعدامی پیشه وا قازی محمد ، تووشی خهیا نه تيك بوو كه به هه ج شتیک بوى نا شو ریته وه .

بادانه وهی (قهرمنی) شمان ههیه . قهرمنی پیاوړی و پچووی كه له كه . تی رهنك پیاوړی مه نكور بوو ، له كوندی میراوی تيكچوو بوو . دايمه سیغار له سهر لپو و به جاده ی نیو كوندی دا هاتوو چوی ده كړد . له پر یه كيك بانگی ده كړد و دهیگوت : " قهرمنی باومه) . قهرمنی له جی خوی راست بایددهاوه . دیان یه کی تر بانگی ده كړد (قهرمنی باومه) قهرمنی دیان راست وهر ده سوراوه و ده روپشت . شم خه لكه ی

که که متر به زمیانیان به تیشکاو ولیقه و ماودا دی، شهوند میانیان به قهر منی بادماوه، تا شهکت و هیلاک دمیوو، ناچار له ههر گوێ با بوو بداده. نیشته . بادانهوه له نیو سیاسی و روناکبیر و ئازادیخواهی کوردان شهونده بوته باو، دهستی له قهر منی شهستاندوه .

توژی بو دوایه بگهڕینهوه . بادانهوه له ئامانج و سیاسهتی کومه. لهی ژێ کاف . ئیستاش روون نهبوو بو چی له کومه لهی ژێ کاف . بایانداوه و حیزبی دیموکراتیان له جێ دامهزراند، بێ شهوهی هویه کهی بو خهڵک روون که نهوه . رهنه لهم بارهوه بوو چون و شیکردنهوهی جیاواز ههیه . بهلام بوو چون و لیکدانهوهی بێ سهند و بهلکه بوو لیکۆلینهوهی زانستی پشتیان بێ نایهستری .

له سهردهمی کۆماری دیموکراتی کوردستاندا، به شیکێ زوور له ئاغا و سهروک عهشیرهتی کورد، پشتیان له بزوو تنهوهی کورد کردو بایاندا. وه بوو لای حکومهتی تاران و بوونهوه به خهزمهتکاری بێگانه .

بادانهوه شێتر له نیو روناکبیره سیاسیهکاندا بوو به باو، وای له هات عمیهی له سه رههلبگیری . سه رنجیکی سه رجهمی . بزوو تنهوهی رزگاریخوازی کورد بدهمین له ۵۰ سالی دوا ییدا، دهمینین زوور به ژیهرو کادرو ههلسورینهری جولانهوهی کورد قهت ههتا سه ر له سه ر تهوه ر و بستی که نه وه ستاون و هه ریه کهی . یه که دوو جار بایاندا وه تهوه و شه مبه ره و بهریان کردوه . جاج له مهیدانی شه ندامهتی حیزبی و تیکۆشانی سیاسی و یا له بواری بیرو باوهرو ئیدیۆلۆژیدا بووبیت .

دروشمی جوو به جوو و هه که : خود موختاری ، سه ربه خوینی ، بهریار . دانی چاره نووس ، دیموکراسی ، ئازادی ، بهرامبهری ، یه کسانێ ، مافی مروو ، مارکسیمت ، میللیمت ، کوردستانیمت و . . . هتد ، شهوند میانیان . لاپه ره ی کاغه ز پێ ره شکر او مته وه و ئالو گوریان پیکراوه ، که له حیباب نایه . دوو ست کراوه به دوو ژمن ، دوو ژمن کراوه به دوو ست ، عه ره ب و . تورک و فارس کراون به برا ، پاشان کراونه وه به نه یار و شو فینی .

خەلک کراوه بە جاش ، جاش کراوه تەو بە شورشگیر ، ولات پارێز
کراوه بە زۆلە کورد و زۆلە کورد کراوه بە نیشتمانپەرور و ...
ئەوانە ی باشیان ئەداوە تەو ئەوا سەیری باده رەوێکان دەکەن و بە
قەولی زانای بەناوبانگی کورد ، مەلا محمەدی کوێی : " ناو جەرگیان
بۆتە پەلای " . سەیرە ، هەر دەلێی بادانەو بو کورد بۆتە شتیکی
سروشتی و خودا دادی . دوور نیە توژیکیش ئەخلاق و رەوشتی عەرەب
کاری تیگرەبی . چونکە لە سەدری ئیسلامەو مورتەد بوون و لە دین
وەرگەران و بادانەو باو بوە و تا ئێستاش بەر دەوامە .
گوتمان بەشی زۆری بادانەو لەم سالانە دوا ییدا لە ژێر تەئسیری
پرێسترویکادا بوە . بەلام لە کوردستان پێش پرێسترویکاش بادانەو
کەم نەبوە . ریکخراو و کەسانی وا هەبوون کە لە مەیدانی کوردایەتیدا
چالاک بوون و پاشان کەوتنە بیری فەقیری و هەژاری کریکارانی ولاتانی
سەرمایەداری و فەلەستین و بەولادا بایانداوە . لە کوردستانی خواروو
کە خەبات توندتر بوە بادانەو شەبەرەوتر بوە لە بە شەکانی دیکە .
سەیریکی نووسین و ئاخافتنی هیندی لە رێبەرائی حیزبە کوردستانیە
کان بکەین ، درووشمی سەرەکیان دیاری کردنی چارە نوس ، سەرەخۆ-
یی ، ئوتونومی ، روخاندنی رێژی می بەعی ، و ٥٠٠ هتد بوە . بەلام
لە گەلێ توانەوێ سەحوڵی توندو تیژی نیو دەولەتان کە بەرەمی بادا-
نەوێ کورباچوفە ، وە لەدوای شکانی قورسی ٨٩ ئەم جاره بو لای
(بێر کردنەو بە عەقڵیەتی نوێ) بایانداوە تەو . باسی دیموکراسی
پلورالیزم ، مافی مەرووف ، یەکیەتی کورد و عەرەب ، پاشگەز بوونەو
لە سەرەخۆیی و فیدرالیزم و اتحادی اختیاری و ٥٠٠ جیگای گرنگ و تا-
ببەتی لە نووسین و ئاخافتنی ئەواندا دەگرتەو . ئاکامی ئەو بادانەو
و بە خودا چوونەو و دەسکاری کردنی سیاسەتی پێشوو دەگاتە پلە
دەستە ملان بوون و ماچ و موج لە گەل دیکتاتوری خوینمزی کورد و-
وتوو و یز بو زیندوو کردنەوێ خود موختاری سالی ١٩٧٠ ، بە بیست

سالَ فەرقی زەمان و مەکان و کوردستانیکی و پێرانی و کاول کراوە
 دیارە بادانەوێی ئەمجارە ئەگەر پێشکێکی پچوکی پریسترویکای
 بوو چووبی، بەشی هەرە زۆر و گەرمی سەپانی واقیعیەتیکە لە ویست
 و ئیرادەی ئەم رێبەرانی بەمەرە . لە بەر چا و گرتنی بارو دۆخسی
 کوردستان و بەرھەمی بادانەوێی سەر کۆماری ئەمریکا و گەمەیی دەولە-
 تانی روژ ئاواپە . هەنگاویکە بە بوو چوونی خۆیان، بوو چارە سەر کرد-
 نی کاتی و تیمار کردنی زام و برینی تەشەنا بووی جەستەیی کورد-
 ستانی خواروو .

لە سەر بادانەوێی ئێستای کوردستانی عێراق باسیکی هەراو ، بوو
 چوونی چۆر بەجۆرو لێکدانەوێی جیاواز و رەخەو نەرمزایی زۆر هاتو
 تە گۆری، بە بروای مەھرچی ئێستا لەم بارەو دەگۆترو دهنووسری
 دەربرینی هەستی دڵسۆزی و دەردی برینداری و خەمخوری و ترسە لە
 فیل و تەلەگەو ناراستی سەددامی جەنایەتکار . ئەم خەلگەیی کە لە
 لە پێناو ئازادی و سەر بەستیدا تووشی کارەسات و دەر بەمەری و قەر
 کردن و مال و پێرانی هاتو ، مافی رەوای خۆیەتی لە سەر مەسەلەیی
 کورد و بارو دۆخی ئێمرو کوردستانی خوارو، بێروای خۆی دەر بیری
 مەن بوو خۆم کە ئێستا لە ئورپا دانیشتوم و دوور لە ئازار و دەرد و
 داخی نەتەوێکەم دەژیم و ناتوانم درکێک لە قاچی مەندالە لێقەوماویکی
 کورد دەر بینم و لەتە نانێک بگمێنم دەستی مەندالێکی برسی کورد
 و چۆرە ئاویک بە زاری نەخۆشێک دابکەم و کور کۆزراویک دڵخۆشی
 بەدەمەو ، ئیجازە بە خۆم نادەم لە دوورەو سەبارەت بە وتووێژی
 ئێستا رەخەنە لە رێبەرانی بزووتنەوێی کوردستانی خواروو بگرم .

دەکری مرو لە سەر کاغەز و دوور لە مەیدانی خەبات راوی زاراوە
 و شەو تیئۆری فەلسەفی بکات، بێ ئەو هێج زامێکی جەستەیی کورد
 ستانی ئێمرو تیمار بکا . دەستی هیوادار بین کە رێبەرانی بەرەیی
 کوردستان نەکەو نە داوی فیل و تەلەگەیی سەددام و هەلی هەلکەوتووی

ئەمجارە بە فېرۆ نەمدەن • ئەوئەي لېردا جېگای ئیرادە و بە کەم و کوری دەزانری، ئاکادار نەکردنی کۆمەلانی خەلک و کزی راکەیاندن و بۆلۆ کردنە و نەیننی راگرتنی چۆنەتی و رەومندی وتو ویزە • دیارە جاری کۆلانسۆست نەکەویەتە نیو حیزبە کوردیەکان و تەنیا بادانەرە تەنیو- بەتەرە •

کومانم لە وەدا نیە ئەو تاقم و کەس و دەستەي ئیستا بادانەرەیان کردۆتە ریباز و دەیانەوی بە رابردوی خۆیاندا بچنەو، مەبەست و ئاما نەجیان خزمەت بە خەلک و نیشتمان و رزگاری نەتەرە کەیانە • بەلام بە بروای من نەختیک بە تالۆکەن • دەیانەوی بە پەلە بکەنەو ئەم قوناخەي کە وەختیک بە جیان هیشتبوو • هیندی جار بادانەرە کە ئەومندە لە کور و خێرایە خۆلە ۱۸۰ دەرەجە دەدا و خوا نەخواستە مەترسی هەلدێرا- نی پیزە دیارە • وێدەچی لە بەر ئەوئەشی تۆزی تاک کەوتبەنەو و بۆ ئەوئەي بە دەردی ئەم (رۆخە پێ پەستە) نەچن کە دەلی :

" -احل افتادە کەفت کەرچە بی زیتم -

هیچ نە معلوم شە آه کە من کیستم "

و بە پەلە کەوتوون • من ئەو بادانەرەوانە بە هەنگاوی پېروژ دەزانم • بەلام بەو شەرتەي لە کۆلکە نەرۆینەرە و بەسەر ورجدا بکەوین • ئێمە لـه رابردوودا لە بۆ چوون و لیکدانەرەماندا قەت نەمانتوانیوێ پارەمگ رابگرین • یا بەلای چەپدا کەوتووین ، یا بە نشیوی راستدا خلۆر بو- ینەرە • بېجگە لەو حیزب و دەستە و تاک و کۆی سیاسی کورد قەت نەبوێ جارێک لە جاران بە راشکاوی و بە راستی بە رابردوی خەبات و سیاسەت و کردەوئەي خۆیدا بچیتەرە، هۆیکەکانی سەر نەکەوتنی هەلە نەگیننی و لە سەرەمدو بیژینگیان بداد بۆ خەلکیان روون کاتەرە • دواي - هەموو شان و سەر نەکەوتنیك دیان دانیان بە هەلە و پەوتیەکاندا نەناوێ و یان هۆیکەي دەرەکیان کردۆتە بیانووی تێ شکانیان •

بە لای مەرە هەر ئەو پتر پتر هۆی بروا پێ نەکردنیکی خەلک

به رېبه‌رانی بزووتنه‌وه و حیزبه سیاسیه‌کان . له کوردستانی خوارو
 جنایه‌تی سددام و گازی کیمیاوی بوته بیانویه‌کی باش بو نشانده‌انی
 هوټی شکانی شورشیکی تاوا که‌وره و خه‌لکیکی فیداکار . ښتر کوټیا
 سیاسه‌تی حیزبه‌کان هه‌له‌ی تیدا نه‌بوه و هه‌رچی کراوه راست بوه ؛
 له کوردستانی ښیران ښتاش حیزبه‌کانی کوټه پانی خه‌بات ده .
 نووسن " رابردو و راستی بوچوون و سیاسه‌تی حیزبی ښه‌ی ښانده‌اره "
 جاریک نانوسن به هه‌لکه‌وت رمنگه تووشی هه‌له‌یه‌کیش بووبین)
 زور زیاد نه‌رویشتووبین ښه‌مر بیژین یه‌کیک له هوټه‌کانی قه‌یرانی
 ښتای بزووتنه‌وه‌ی کورد بی‌بروایی خه‌لکه به رېبه‌ره سیاسیه‌کان و
 ښه‌مش بو هه‌ر حیزب و بزووتنه‌وه‌یه‌ک به‌لایه‌کی ده‌رده داره .

نهدی بوخوت

ښتا که وا به باسی بادانه‌ودا هاتومه‌ خوار، خوینه‌ری ژيرو .
 به‌ریز کورج رووی پرسیارم تیده‌کاو به‌هق ده‌پرسی : نهدی بوخوت ؟
 باخوینه‌ری به‌ریز په‌له نه‌کات . به‌لپه‌ره‌کاندا بیته خوار، تا
 تووشی بادانه‌وه‌ی خوشم دمی .

من له دنیا بیني و بیروباوه‌ری فله‌فیدا ، نه‌ونده‌ی تیگه‌بشتم
 خوم به مارکیست زانیوه . پیم وایه مارکیزم وه‌ک زانست ریگای
 چاره سه‌رکردنی مه‌له‌کانی کومه‌لایمتی و ښاوری و سیاسی ښان
 دمدا . له‌و بروایه دام نه‌وه‌ی به‌سه‌ر ولاتانی پیشووی سوسیالیستی
 هاتوه ، خه‌تای پیره‌وی کردن له مارکیزم نه‌بوه . به‌پیچه‌وانه خه‌تای
 لادان له مارکیزم بوه . مارکیزمیان کردوته ښایه‌تیکی وشک و برنگ
 و ښواندووایانه . له‌کاتیکا مارکیزم زانسته و له‌گوران و به‌ره‌و پیش
 چووندايه .

لام‌وايه مارکیست بووم ، بویه به‌خوین و رمگ و پیست هه‌ستم به

بندهستی و به‌شخوراوی نه‌ته‌وه‌که‌م کرده و به‌هموو تواناشمه‌وه، به‌بیرو کرده‌وه، به‌وته و پینوس، به‌گویره‌ی دهرفت و دهرتان بـوـرزگاری زه‌حمه‌ت‌کی‌شانی کورد له‌چه‌وسانه‌وهو زولم و زوری بو‌ئازادی کوردستان تیگو‌شاوم . له‌م بیرو باومرو ئامانجه بام ندادوته‌وهو پتهو و شیلگیر له‌سهری وه‌ستاوم .

سه‌بارمت به‌ولآتانی ئوروپای روژ هه‌لات و سو‌قی‌ت که‌به‌سوسیا- لیستی ناسرا بوون و ئیتا داریان له‌سهر به‌ردی نه‌ماوه، به‌ته‌واوی لایم‌گریان بووم و گه‌لیک جاریش به‌ناهق دیفاعم لی‌کردوون . له‌ته‌واوی ژیا‌نی سیاسیدا قه‌ت ئهم بیرو باومره‌م نه‌شاردوته‌وه . له‌سیاست دا نانم به‌نرخ‌ی روژ نه‌خواردوه . ئهم لایم‌گریه‌م ده‌رویشانه‌نبوه . نیزیکه‌ی دوومیلیارد خه‌لک له‌م جیهانه‌ لایم‌گری ئهم‌نهم سیتیمه‌ بوه . به‌مدان کتیب و نووسراوه‌ی جو‌ر به‌جو‌رم له‌سهر ئهم نیزامه‌ خویندوته‌وه . نا‌کوکی و خه‌باتی چینه‌یه‌تی و کی‌شه‌ی نیوان دوو سیتمی جیهانی و داگیر کردن و تالانی می‌لله‌تانی ژیر ده‌ست و ساز کردنی شهر و چه‌وساندنه‌وه‌ی ولاتان له‌لاین ده‌ولته‌ ئیمپریا- لیسته‌کانه‌وه، روداوێک نه‌بوه مرو‌قی خاوه‌ن بیری پیشکه‌وتوخوا‌زیتوا نی‌ خو‌ی لی‌ دووره‌ په‌ریز را‌بگری . گه‌لیک شه‌خیه‌تی گه‌وره‌ی دنیا وه‌ك شیخ مه‌حمود ، قازی محمد، نه‌رو ، سوکارنو ، عبدالناصر، یا شاعیرو نووسه‌ری مه‌زن بی‌ شه‌وه‌ی مارکیست بووبن، لایم‌گری ئهم سیتمه‌ بوون وقازانج و مه‌له‌حه‌تی گه‌ل و نیشتمانیان له‌دو‌ستایه‌تی ئهم به‌رمه‌یدا دیوته‌وه . منیش پیم‌ وابوه‌ تم‌نیا به‌یارمه‌تی ئهم ولاتانه‌ کوردستانه‌که‌م ئازاد و رزگار ده‌بی . پیم‌ وابوه‌ به‌رژه‌ومندی جزووتنه‌وه‌ی کورد له‌دو‌ستایه‌تی ئهم ولاتانه‌ دایه . له‌سهر ئهم بو‌چوون و بیرو باومره‌ سه‌ره‌رای دیتنی که‌م و کوری و هه‌لو‌یستی دوور له‌ بیرو باومری سوسالیستی ئهم ولاتانه‌ ومدمنگ نه‌ها‌تووم و له‌سهرم نه‌نووسبون . پیم‌ وابوه‌ ییکه‌م نووسین و ومدمنگ ها‌تنی کابرایه‌کی وه‌ك

ج فایده‌یبه‌کی نابی • دووهم من وهك كوردیگی نیشتمان په‌روه‌ر له
 چوار چیوه‌ی سیاسه‌تی حیزبی دیموکراتی کوردستانی شیراندا خه‌باتم
 کردوه • حیزبی دیموکراتیش به‌گویره‌ی گشت سه‌نده‌و به‌لکه‌کانسی
 دوستایه‌تی ولاتانی سوسیالیستی به‌ئهرکیکی کرنک زانیوه‌و ده‌ولیشی
 بو داوه • له‌سهر شه‌و باوه‌ره‌ش بووم ئهرکی حیزبیکی نه‌ته‌وه‌یه‌و
 دیموکرات شه‌وه‌نمه‌وه‌ خوده‌کارو باری حیزبه‌ کومونیست و ولاتانی
 سوسیالیستی هه‌لقوتینی و خو‌ی پیوه‌ خه‌ریک بکا • به‌شی رو‌ری نا‌کو-
 کی نیو حیزبیم له‌سهر شه‌وه‌ بوه • ئیشتاش هه‌ر له‌سهر شه‌و باوه‌ره
 ماوم که حیزبیکی نه‌ته‌وه‌یی دیموکرات و یا کوردیکی ولات پارێزج-
 هه‌وجی نیه‌ خو‌ی به‌هه‌له‌و چه‌وتیه‌کانی ئهم ولاتانه‌وه‌ مانه‌دو‌ر بکا،
 شه‌که‌ر به‌راستی له‌ریکای رزکاری ولاته‌که‌ی دا تیبکو‌شی • چونک هه‌ر
 چه‌ندی تو له‌سهریان بنه‌ووسی و ره‌خنه‌ بکری، نیو شه‌ونده‌ نا‌زو‌سی و
 نایزانی که ئیستا خو‌پان له‌سهر راس‌دوو‌ی خو‌پان ده‌پنوو‌سن و ده‌یلین •
 مه‌که‌ر شه‌وده‌مه‌ که هه‌لو‌یستیان پیوه‌ندی هه‌بی به‌مه‌ه‌له‌ی کۆرده‌وه‌،
 شه‌و دم ئیتر بیده‌نکه‌ لی‌کردن تازانه •

تا کاره‌ماتی هه‌له‌به‌جه‌ شه‌وه‌ هه‌لو‌یستم به‌هه‌بارت به‌ ولاتانی به‌
 ناو سوسیالیستی نه‌ماو • پاش کاره‌ماتی هه‌له‌به‌جه‌ بیده‌نگه‌یان له‌
 ئاست شه‌و جهایه‌ته‌ سامناکه‌، له‌هه‌لو‌یست و بو‌چوونی پیشووم بام -
 داوه‌ته‌وه‌ و له‌سهریانم نووسیه‌و و پیم وایه‌ له‌ ئاست بیروباوه‌ری سو-
 سیالیستی و ئیساندو‌ستی و ما فیه‌روه‌ری خه‌پانه‌تیا‌ن کردوه •

به‌مجوره‌ له‌سهر بنه‌مای واقعه‌یت و دیتن و پراتیک، له‌بۆچون و
 هه‌لو‌یستی پیشووم سه‌بارت به‌ ولاتانی به‌ناو سوسیالیستی با‌داوه‌ته‌وه‌ •
 به‌لام شه‌و با‌دانه‌وه‌یه‌م به‌و مانایه‌ نیه‌ که له‌ره‌خنه‌ گرتن و دژایه‌تی
 کردنیاندا، له‌هه‌له‌ده‌زکای ته‌بلیغات و ولاتانی سه‌رمایه‌داری بکه‌د-
 به‌ک مه‌ته‌ریز و خه‌نده‌کی‌که‌وه •

به‌لام سه‌بارت به‌ ولاتانی سه‌رمایه‌داری و ده‌وله‌تانیسی

ئىمپىريالىستى ھەلۋىستىم نە گۇراۋە و بام نەداۋەتەۋە . دۇى ھەموو
 چەشەنە مل ھورىكە و چەۋسانەۋەۋە داگىر كىردن و بىدادى كۆمەلەيتىم .
 لە ھەر ئەۋ باۋەرەم تالە جىپاندا ھەرۋ برسەيتى و نابەرەمبەرى و .
 چەۋسانەۋەۋە دابەشپوۋنى ناعادلانەى داھات و سامانى نەتەۋىسى مابى
 كە خەسەلت و رەۋشتى سىستىمى سەرمایەدارىيە ، باسى دىمۇكراسى
 ۋاقىيى و مافى مروف و دادپەرۋەرى ، ھەموۋى قەى رۋوتە و بايەخى
 نىە . مەن نە زەرق و بەرقى ۋالاتانى سەرمایەدارى پىشكەۋتۋو سەرم
 لى دەشپوۋىنى ، نە تەنپا ۋالاتانى سۈيد و ئەمىركاۋ فەرانسە ۋىنگلىز
 و كاناداۋ ژاپون بە سەرمایەدارى دەزانم . سەرمایەدارى بە تىكرایى
 نىزام و سىستىمىكى ئابورى - كۆمەلەيتىە كە ئەفرىقاۋ ئەمىركاۋ لاتىن
 ۋ ھىندو پاكىستان و بنگلادىژو ئىران و عەربىستانى سەۋدىش دەگەر -
 يتەۋە . لەم ۋالاتە سەرمایە دارىنەدا خەلك ۋا لە برسان دەمرى . لە
 ھىندى ۋالاتى سەرمایەدارى مەندال فرۋشتن و سەرو دەست پەرانەدن
 باۋە . سىستىمى سەرمایەدارى دىپاردەيەك نىە لىك جىا بىكرىتەۋە .
 سەروست و سامانى ۋالاتانى سەرمایەدارى پىشكەۋتۋو كە بە شى ھەرە
 زورى لە دەستى چەند كەس و شىركەتى تايبەتەيدا كۆبۆتەۋە و تارادە .
 يەكى زور ژيانى خەلكى ۋالاتەكەى خۋى دابىن كىردۋە و ھىندى كەسى
 ساكارو لىقەۋماۋىشى كىردۋتە دەروىش ، لە لایەك بە بەرھەمى رەنجى
 شان و خەباتى چىنى كرىكارو زەھمەتكىشانى ئەم ۋالاتانە و ، لە لایە .
 كى تىرش بە تالانى سەروست و سامانى ۋالاتانى دىنپاى سىيەم و بە
 چەۋسانەۋەۋە لە رادە بەدەرى خەلكى ئەم ۋالاتانەى دەزانم .
 لە سەرمەتەى تىكۋشانى سىياسىمەۋە سە بارەت بەۋ زولم و زورىيە
 لە نەتەۋەكەم كراۋە و نىشتانەكەم بە پىلان و دەۋى ئىمپىريالىستە .
 كان دابەشكراۋە ، لە سەرم ئەم ھەلۋىست و بىرو باۋەرەم و نەگۇراۋم و
 بام نەداۋەتەۋە . بە پىچەۋانەى ھىندى كەسى بادەرەۋە كە لایان ۋايە
 دۋاى بادانەۋەى گۇرباچوف و مانەۋەى ئەمىركا بە تاگە زلەيزى جىپان

ښتر باسی ټیمپریالیزم و خهباتی دژی ټیمپریالیستی شتېکی زیاده
 و تمنانمت دهورانی ټم وشو زاراوانه به سر چوهو نووکی قهله-
 میشیان لیی لادهدا ، لام وایه ټیمپریالیزم له هر شکل و قالبیګدا
 بی، ډاګیر کهره و مل هوره و دوژمنی ګه لانی بن دهسته و بو بهر ژه و مندی
 مونوپوله کانی خاوهن سهرمایه دهست له هیچ جنایه ټیک ناکیر یته وه .
 له پیو مندی له ګه ل رووداوه کانی ټم دواپیڅی کوردستانی خوارودا
 ګه مه سله ی کوردیان له چوار چپوهی (مافی ټیناسی و ګومه ګی خیر-
 خوازانه) دا قهتیش کرد، ناکری مرو سوپاسی بیرو راو هلو یستی
 ټیناسندو ستانه ی خه لکی و لاتانی ټورپا نه کات . به لای منه وه ګورمی
 بیرو رای ګشتی خه لکی ټم و لاتانه بوو که حکومته کانیان پالپوه نا
 له باری یارمه تی داو و دهرمان و خوارده منی و خپومت و پاناګا هه نګاو
 هه ټین و تاراده یه ک له فریای ټم خه لکه لیقه و ماوه که ون . لسم
 چوار چپوهی ټم و لاتانه ی یارمه تیان داوه و یا هر و لاتیک به قازانجی
 کورد هه نګاو هه لیتی سوپاسی ده کم . هر چهند ټم هه نګاو انه ی
 ټینتای ټم و لاتانه قهره بو ی ټه وه ناکه نه وه که ټه وان بوونه هو ی لهت
 و په تکر دنی کوردستان و ټینتاش پاراستنی حکومته ډاګیر کهره کانی
 کوردستان دریژه پېد مهن .

ټه مهش خو ی باسیکی بهر فراوانه و به شیوه ی جوړ به جوړ لیک
 دهر یته وه . دیاره هه موو که شیش بو دهر برینی هه لویست و بو چونی
 خو ی ټازاده وه مافی ره وای خوپه تی .

بادانده له پیر و باوه ری سوسیالیستی

دوای بادانده و ی ګور باچوف و رووداوه کانی ټورپای روژه لات، مه سه-
 له ی سوسیالیزمیش وه ک تیئوری و بیرو باوه ر که وتوته ژیر پرسیار و
 له م بواره شدا بادانده و بهر چاو ده که و ی . دیاره له نیو ټم حیزب و-
 که س و ریڅ خراواندها که پیشتر بروایان به سوسیالیزم هه بوه و خه با-
 تیشیان بو کړدوه . ټه ګمر به وردی سمیری نووسین و ټاخافتن و بو-

چوونی شو بادهره وانه بکهین، له سهره تاوه (بیر کردنه وهی نو، پیدآ چوونه وه، شیوهی تازه، دوور کهوتنه وه له وشکه رویی و لاسا کردنه وه) دروشمیان بوو. به لآم به تیپهر بوونی زهمان و سهره لآدانی رووداوه. کانی شوروی روژه لآت و سهرکه وتنی ئیمپریالیزی شمیکا له شمری، خلیج و مانه وهی به تاکه زلهیزی جیهان، شتر ورده ورده نهی تهوای سوسیالیزم و بیرو باوهره کهی له بو چوون و لیکدانه و میاندآ خو دهنوتی. ثم نه خوشیه له نیو چهی شیراندآ له هه موو شوتی به هیزتره.

به بروای من سوسیالیزم وهك زانست که رینوتی هه لآدان و پیگه. یشتنی مروفایمتیه و ئامانجی ئازادی و به ختمه وهی ئینسان و نه هیشتنی چه وانه وه و ناپرامبه رییه، هیچ پیوندی به چین و سوویت و فلان و فیسار و لآته وه نیه. بیرو باوهریکی زانستیه که ریبازی هیزه پیشکه و تخوازه کان بو گه یشتن به ئازادی و یه کانی و دیموکراسی دیاری دهکات. چه وانه وهی مروف به دمتی مروف کوتایی پی دینی. که و ابو نه لمبه رییه هه لته کانی (سوسیالیزی واقیعمن مه وجود) و نه رووداوه کانی شوروی روژه لآت و سوویت واملی ناکمن که له بیرو. باوهری سوسیالیزی زانستی باده مه وه. چونکه پیم وایه ره سه نترین هیزی ته کانه ری پشه وه چوونی مرووایمتیه بو گه یشتن به ئازادی و دیموکراسی و دادپهروهری. ثمه له باری بیرو باوهر و ئیدیولوژی مه وه به لآم له باری پراتیک و خصیات و تیکوشانی روژانه وه، بو ئیمه ی کوردی لیقه و ماو و به شخوراو، هه لآدان بو زرگاری له زیر دهستی و دوزینه وهی باشتترین ریگه ی خصیات و گه یشتن به ئاوات، لام وایه شرکی هه موو لایه کمانه. خو به خه لکیه وه ماندو کردن دهر دیکمان دهوا ناکات. مه سله میه کی تر که لیم باداوه ته وه و بروام پی نه ماوه، ئینترنا. سیونالیزمه به هه موو ماناو ته عبیریکیه وه. لام وایه ثم وشمیه تمهیا راوی سهر کاغز بو و به کرده وه له چوار چیوهی به رژه و مند و

مه‌له‌ه‌تی تایبه‌تیدا بوه . حیزبه کومونیسته‌کانی دنیای سییه‌م و
چه‌بی کورد پتر له هه‌موو کەسی به‌م پەت و داوه به‌ستراونه‌وه و ه
به‌رژه‌مندی ولات و میلیه‌تی خویان فیدای ئەم وشه قه‌به‌وه قه‌له‌وه
کردوه .

له‌و هه‌موو بادانه‌وه و بانمانه‌وه دا به‌ سه‌ر مه‌ه‌له‌ی (کوردستانی
بوون و کوردستانیته‌) دا که‌وتوووم و ناشتوانم خۆی لی لاده‌م . ئەم
وشه‌وه‌ دروشم و زاراوه‌یه ، له‌م ده‌ریه‌ده‌ری و بی ده‌ره‌تانیه‌دا پتر له
هه‌مو کات و زه‌مانیک هاتوته‌ سه‌ر زاران و خۆی پیوه‌ راده‌نین .
جیگای شوکرو پی خوشبوونه که تیکۆشه‌رانی کورد، دۆور له‌ مه‌یدان
نی خه‌بات و تیکۆشان ، له‌ هه‌وای فینک و ئازادی ئوروپادا بستیگ له
سه‌ربه‌خویی نایمه‌ خوارو به‌ناوی کوردستانیته‌ و یه‌که‌بوونی خاک و
نه‌ ته‌وه له‌ هه‌ول و تیکۆشان‌دان . جاری واش هه‌یه هه‌موو شیوه‌یه‌کی
دیگه‌ی خه‌بات بو چاره‌سه‌رکاتی و یا سه‌نگ و سوکی بو که‌م‌کردنه‌وه‌ی .
ئازارو و ژان و ده‌رد، یا باسی خودموختاری و ئەم به‌یت و باژه به‌ خه‌یا-
نەت ناو ده‌به‌ن . ئەم هه‌لمه‌ت و هه‌ول و ته‌قه‌لایه‌ شیعرێ شائیری میلی
کورد فایق بیگه‌ی وه‌بیر ده‌خاته‌وه که ده‌لی :

"قه‌ومی‌وا نامری شه‌ژی، دۆژمنی با شەق به‌ری
مه‌تین .
سا.حی‌بی رۆله‌ی نه‌به‌رده ، خاوه‌نی عه‌زمی

ئه‌مما ، بو خۆم . ئەزموونی‌خه‌باتی پتر له‌ چل سالم ، ئاشنایه‌تی و
ناسیاری و ئاخافتن و هاوکاریم له‌ گه‌ل برا کورده‌کانی هه‌موو به‌شه‌گه‌ر
نی کوردستان، سیاست و هه‌لوێست و کرده‌وه‌ی حیزب و هیژه‌ کوردستا-
نیه‌کان، گه‌یاندومیه‌ شه‌و قضاعه‌ته‌ که‌ وشه‌ زاراوه‌ی (کوردستانیته‌ و
کوردستانی) بوونیش هه‌ر شتیگه‌ وه‌ک (ئینترناسیونالیزمه‌که‌) .
یه‌ک له‌ ئەزموونی ئالو‌گۆری جیهان و سه‌رده‌می تیکنولوژی و پریسترو
یکا شه‌ومیه‌ که‌ مرو‌فی تیکۆشه‌رو خه‌باتگیر ، چالاکی خۆی له‌ گه‌ل واقع
ریگ بخاو له‌ ژبانی به‌ خه‌یال و ئاوات و وێست خۆی دۆور خاته‌وه .

واقیعی کوردستان چیه ؟ واقعیته‌تی تال و داخدارای کوردستان
 ئه‌وییه که ئهم نیشتمان‌ه‌ی ئیمه به پیچه‌وانه‌ی وێست و ئاواتی نه -
 ته‌وه‌ی کورد، به ده‌ستی زۆرداران دابه‌شکراوه و کورده‌کەش به زی‌دو
 نیشتمان‌ه‌وه لی‌ک جیا کراوه‌ته‌وه، دیاره هیچ کوردیکی نیشتمانپه‌روه‌ر
 دان به‌م سنووره ده‌ستکردما ناهینی و کوردستان به یه‌که‌پارچه‌و کورد
 به یه‌که‌نمه‌وه ده‌زانێ، به‌لام ئه‌وه، هیچ له‌م واقعیته‌ ناگۆری که
 نه‌ته‌وه‌ی کورد له‌ په‌روه‌ی ئهم دابه‌شکردندا، لی‌ک دابراوه . به
 ناجاری وه‌گری کولتور و داب و ره‌سمی فارس و تورک و عه‌ره‌ب به‌وه .
 له‌ زۆر شت له‌ فهره‌نگ و زمان و دابی نه‌ته‌وه‌ی با‌ل‌ده‌ست نیزیک‌تره
 تا . ه‌ی کورده‌که‌ خۆی .

ئهم دابه‌شکردنه و ئهم سنوور دانا‌شینه، به‌انه‌وی و نه‌مانه‌وی کاری
 گردۆته سه‌ر سیاسه‌ت و خه‌باتی رزگاری‌خوازی کورد . هه‌ر حیزب و -
 ریک‌خوا‌ییکی کوردی له‌ هه‌ر به‌شه‌ی کوردستان به‌ گۆپه‌ری مه‌س‌ل‌حه‌ت
 و به‌ره‌وه‌مندی به‌ شه‌ کوردستانه‌که‌ی خۆی، یا ئه‌گه‌ر پچوو‌کت‌ری به‌که
 یه‌وه، به‌ گۆپه‌ری مه‌س‌ل‌حه‌ت و به‌ره‌وه‌مندی حیزب و گروپ و داروده‌-
 سته‌که‌ی خۆی ده‌جۆلێته‌وه . نمونه‌ی به‌رچاوی خا‌شا لی‌ نه‌کراو زۆرن .
 ب‌رایانی کوردی کوردستانی خوارو، سیاسه‌ت و به‌ره‌وه‌مندی و لا‌تی
 خۆیان هه‌یه . س‌لمه‌ای س‌له‌ له‌ خه‌بات و تی‌گۆش‌اندان . قوربا‌نیان داوه
 له‌ هه‌موو که‌س پ‌تر شاره‌زای و لا‌ت و کار و با‌ری خۆیان . قه‌ت به‌ره‌وه‌
 ندی گه‌ل و نیشتمان‌ی خۆیان فیدای مه‌س‌ل‌حه‌تی به‌ شه‌کانی، تری کورد-
 ستان نا‌که‌ن . برا کورده‌کانی کوردستانی ئێران و تورکیا و سوریا‌ش
 هه‌ر ئهم سیاسه‌ته‌یان هه‌یه و گ‌یرو‌گ‌رفت و به‌ره‌وه‌مندی تایبه‌تی خۆیان
 هه‌یه . مافی ره‌وای خۆشیا‌نه‌که‌ مه‌س‌ل‌حه‌تی خۆیان له‌ به‌ر چاو ب‌گرن .
 جا به‌م حا‌له و به‌ له‌ به‌ر چاو گرته‌نی ئهم واقعیته‌، ئه‌گه‌ر که‌سی‌کی
 وه‌ک من له‌ دووره‌وه‌ خۆ‌ب‌کاته دمه‌راست و رینۆینی برا کورده‌کان‌سی
 غه‌یری و لا‌ته‌که‌ی خۆی، ئه‌وه ته‌نیا خۆ مان‌دوو‌گرده‌نی پی ده‌مینێ و -

هیچی تر . جا مه گهر ههر بویه بی که بلّی منیش هم !!

رهنگه دهربرینی ثم راستیمبو نیشتمانپهروه رانی کورد، توژی
له شانان گرانبی . به لام قهیناکا، با بهراشکاو نهختی پتری روون -
کهینهوه . ئیمه کورد ههر حیزب و ههر کهس و ههر به شهی کوردستان
بو راهه راندنی کارو باری خهبات و یا به قهولی هیندیگان (شورش) زور
جار پال وه دوژمنیکی میلله ته که مان دهمین که به سه ره شیکی نیشتمان
نه که ماندا زاله و له کوشتار و خنکاندن میلله ته که مان دهست ناگیر
یتهوه . جاری وا هه بوه بو دلنیا یی دوژمن و بو خو شیرین کردن کوردی
به شه که ی تری نیشتمانمان کوشتوه و یا دژی بزووتنه وه ی ئه وان له که ل
دوژمن هاوکاریمان کردوه . ئیتر بهم حاله (کوردستانیته) راستی
وشه و ناوه روکی چی به سه ر دیت ؟

باشه . . . خو کهس له پاسوک (حیزبی سوسیالیستی کورد) کورد -
ستانیتر نیه . به لام ئه ویش بهر له هه موو شت بهر ژه و مندی حیزبه -
که ی خو ی له بهر چاوه . ئه و نهیه حکومه تی ئیسلامی ئیران به شیکی
کوردستانه که ی کردوته زیندانی نه ته وه که ی و به هه زاران لاوی کوردی
بی تاوانی ههر به تاوانی کوردایه تی گولله باران کردوه، به لام
هیزه کوردستانییه کانی عیراق که له کوردایه تیدا هیچ کهسیان ناگاتی
به پاسو کیشه وه له په نایدا ده ژین و دژی سیاسه تی کورد کوژی ئهم
دوژمنه و ئهم ریژیمه ئیسلامیه زمانیان ناگه ری .

ئه و نهیه سه ددامی، خوینخور پینج هه زار کورد به بومبای کیمیایی
قرده کاو سه رتا پای به شیکی نیشتمانی کورد ویران و خاپور ده کاو به
میلیون کورد له نیشتمانی خو ی ده گو یژیته وه ، به لام هیزه کوردیه کانی
کوردستانی ئیران به (ریبه ره مه زه بیه که شیانه وه) ده نگیان له بهر نایه
ته دهر و له سه ر ویرانییه کانی به شیکی نیشتمانیه که یان، بو رزگاری
به شه که ی تر خهبات ده کهن . دیفاع له خه لکی فه له ستین و نیکاراگواو

ئەفرىقاي رەش لە سەر لاپەرى روژنامەکانیاندا دەردەوشیتەوه .

ئەوسنیە ریزیمی حافیز ئەسەدی (ئانتی سهیونی و دوستی سوسیا لیزم) تەنانت مافی هاو ولایتیش بە کوردەکان رهوا نابینی، بەلام کوردە سەر بەخویی خاوەکانی تورکیا و برا کوردەکانی عیراق لە ژێر سیبەری ئەم زاتەدا بو زکاري و سەرەخویی کورد خەبات دەکەن ئەوه نیه کوردی سوریا سەبارت بە پێشکەوتنخوازیان لە پیناو ئازادی فەلەستین دا ، بە دەستی جولهکە خو بە کوشت دمدەن .

نووسینی ئەم واقعیتانە رەنگە لە کەکرەى تالتر بى و بە دللى زور کەشیش نەبى . بەلام ئاوايهو نکولی لى ناکرى . گومانم لە ودا نیه که هیچ يەك لە هیزه کوردستانیەکان ئەم وهزەمیان بە دل نیه . بەلام لەم شیوه خەبات و تیکۆشانەدا بە سەریاندا سەپاوه و چاریان نیه با هەزار شیرو ریویشی بو بیننەوه ، بەلام هیچ گۆرانیک لە راستی مەسەلەکەو لە واقعیت دا پێک ناهینى .

بە لە بەر چاو گرتنى ئەم کارەسات و رووداوانە و بە ئەزموونى ژيانى رابردووم گەشتووومه ئەو قەناعەتە که (کوردستانیەتى) ئیتمەش هەر شتیکی وەك (ئینترناسیونالیزمەدەیه) که لیم باداوتەوه .
یا شتیکی وەك (امة العربیة واحدة) ی عەرمەبانە که ئەو وروژ کردو یانمە بنیشتە خوۆشکە و ئاکام و بەرھەمیشی دیارەو بو باسکردن نابى .
بو هەر باسی هیزه سیاسیهکان بکەین . ئەم هەموو گوڤار و روژنا-
مە لە ئورپاویا لە کوردستان لە لایەن هیز و ئەدیب و نووسەرە کوردە-
کانی کوردستانی خوارو و تورکیا بلۆ دمنەوه . بزانیین يەك وتاریان لە
سەر کوردستانی ئیران و دژی حکومەتى ئیسلامی ئیران تیدایە ؟

ئەم نووسین و بو چوونەم بەو مانایە نیه که لە ئاست یەکبوونی کورد-
ستان و یەك رەگەزی کورد گومان و دردنەگیم لى پەیدا بووبى . مەبە-
ست ئەوهیه بەخودا بچمەوه و لە هەلگرتنى دروشمی قەبە و لە زاران
خووشی دلفینک کەرەوه خو بپارێزم . چونکە لە ژيانمدا نەموستوه قەت

کوردایه‌تی بکمه بازار و خوێ پێوه رابنیم .

لهم بواردا بێ لایهن و دهسته و ستانیش نیم . رنگه له نو سین و بای
ئهو مه سه له میدا له خه لکی تر به جی نه مام . به لام ئه وه نیه بادانه
وهو پید اچوونه وه بو ته بار و خه لک ئاور له رابردووی خوێ ده داته وه .
به بروای من پاش کاره ساتی کوردستانی خواروو، دوا ئه نجامی
گه مه ی ده ول ته تانی روژ ئاو و ته وا و بوونی ئهم شانویه ی خه لکی سه ر
گه رم کرد بوو، تیگۆ شه رانی ریکای ئازادی و دیموکراسی له کوردستان
پێویسته خه باتی خو یان له گه ل هه ل و مه ر جی تازه پیکه اتووی دنیا
ریک بخهن . ئه ویش له سه ر ئهم سی ئه سه لی خواره وه :

بیگم هه موو حیزب و ده سنه و گرو و که سانی تیگۆ شه ر به شیویه کی
دیموکراسی و بریاره و ریزگرتن له بیرو رای یه کتر لهم به شه کوردستا
نه ی که ئییدا ده ژین لیك گو ببنه وه و شیویه کی نوی خه بات بدوز .
نه وه ستراتیژییه کی نو ئی دنیا په سند بو تیگۆ شانی خو یان دابریژن .
بێ ئه وه ی خو له کار و بار و سیاسه تی به شه کانی تری کوردستان سی
هه لق و تبین .

دووه م - ئهم ستراتیژیه به بروای من بریتیه له خه بات بو پیکه یانی .
ده رفه ت و ده ره تان بو ریف راندوم و ده نکدانی کشتی که خه لکی کورد
بتوانی به ئازادی و سه ره به ستی بو دیاری کردنی ژبان و که یانی سیای
و ئابوری و کومه لایه تی خو ی ده نکد با و چاره نووسی خو ی بو شو ی
دیاری بکات . بو ئهم مه به شه ت له بیرو رای کشتی خه لکی ئوروپا
که لک وه ریکیری و له م ریکابه وه کومه لی نه ته وه په کگرتو ه کان بخریته
ژی ر فشار بو ئه وه ی ریف راندومیکی شه وتو بو خه لکی کورد ساز بکا و
ده سته به ری پیاده کردن و سه پاندنی نه تیجه ی ده نکدانه گشتیه که ش بێ .
لاموایه کاتی ئه وه نه ما وه که حیز بیك، گرو پیك و یا بکه سیك خو به
وینه رو ریه ر و ده راستی چه ند میلیون خه لک دابنی و له جیاتیی
ئه وان درو شم لافیته ی جو ر به جو ر به رز کاته وه و خود موختاری و سه ر

به خویی و فیدرالی و چی و چی یان بو دیاری بکا .
 سیهم له پیوهندی له کهل (کوردستانیته) و بهشکانی تری کورد
 ستان، دوستایهتی ، هاودهردی ، گورینهوی بیرورا ، یارمهتی دان به
 گویره ی توانا بی ئهوی دهست بخهنه نیو کاروباریان، بکاته سیاسهتی
 کوردایهتی و ریبازی خوی .

هیوادارم خوینهری به ریز ئهم بو چوونه به نسحت و رینوینی
 نهزانی . خوتان دهزان ئیستا ئیحه له دیموکراسی دا دهژین . ئهدی
 دیموکراسی ههر ئهوه نیه ههر چی دهتهوی بینووسی و دهری بیری ؟
 وتاره رهق و بابتهی و دلۆزانهکم بهم شیعری نیشتمانپهروهری
 کورد ، ناموستای شاعیرانی موکریان ، جهابی ئهبولحهمنی سهیفی
 قازی (سمیع القضاة) کوتایی پی دینم که دهلی :
 ههر چی دهیی ، بلا بیی ، ههق ههر ههقه ههمن
 نینه له ریی و مه ن ، خه می دهرکردن و جنیو .

۱۹۹۱ / ۸ / ۱۵

تی‌ہہ لکیش

له نووسینې، ثم باسه بیوومهوه و هیشتا نه‌ماردېوو که چاپ بکړی و به دهردی کتیبه‌ک‌دی دیکه‌م بجی، ر‌و‌زی ۹۹۱/۸/۱۹ دیو‌یک‌ی دیک‌ی بادانه‌وه‌ی گ‌ور‌باچ‌وف که‌وته روو. که‌می ما‌بوو به دهردی سادات بجی و س‌ری له س‌ر دان‌ی. به‌لام دیار بوو بادانه‌وه له ما‌وه‌ی ثم پ‌ین‌ج سال‌دا ه‌ر چ‌ند نه‌یتوان‌ی‌بوو له بواری ټا‌بو‌ری و ژیان و به‌ری‌چ‌وونی خ‌ل‌که‌وه ټال‌و‌گ‌وری‌کی باش پ‌یک بی‌نی، به‌لام له بواری نازادی نو‌ین و د‌ه‌ر‌بر‌ینه‌وه ه‌م‌گ‌او‌ی که‌وره‌ی هاو‌یش‌تب‌وو. له م‌بو‌ار‌دا پ‌ری‌س‌ت‌رو‌یک‌ا چ‌یزه‌یه‌کی خ‌س‌تب‌وه ب‌ن‌دان و ز‌مان‌ی خ‌ل‌ک و تر‌سیان له‌وه شک‌بوو که نه‌و‌یرن د‌م‌گ د‌ه‌ر ب‌رن. نه‌و‌بوو، کات‌یک خ‌م‌ه‌ری ک‌ود‌یتا و بادانه‌وه‌ی دیک‌ه‌یان بی‌ست، ها‌تنه مه‌یدان و له به‌را‌م‌ه‌ر تان‌گ‌و ک‌ومان‌د‌وی چه‌ک‌دار و‌س‌تان و ک‌ود‌یتای د‌یک‌تا‌ت‌وریان ت‌یک شک‌اند، تا د‌یم‌وک‌راس‌ی له ول‌ات‌دا به‌رده‌وام بی. به‌زمان‌یک‌ی تر، د‌یک‌تا‌ت‌وری پ‌رول‌تا‌ریایان رو‌وخ‌اند، تا د‌یک‌تا‌ت‌وری د‌یم‌وک‌رات و د‌یم‌وک‌رات‌خوا‌زه‌کان دا‌به‌م‌ز‌ر‌ینن.

بیان هاتوه و خوشیان بیهک له تاکی دهزگای دیکتاتوری بوون و دواى-بادانه‌موى گورباچوف وشى دیموکراسى و ئازادیان کردوته بنیسته

خوشکه و لیکای جابینی مافی مروّف و دیموکراسیان به لالغاواندا - دههاته خوار، به ناوی پاراستنی (دیموکراسی) ومهحکوم کردنی - کرده‌وی غهیره قانونی و چهپه‌لی کودیتا جیان، به لای دیکتاتوریدا بایانداوه و به فرمانی قلمده‌خه کردنی حیزبی کومونیست، رووی همو دیکتاتور‌ه‌کانی هر ده‌میان سپی کرده‌وه . بادانه‌وه کاتیگ گمیشه خلیسکان، خو گرتنه‌وی دژواره . گورباچوف و ییلتن خلیسکان و - رمنگه به دهست تیوره‌هینانی داری شیعدامی کومونیسته‌کان خو بگر- نه‌وه . شهوانی خو‌یان له به‌ریوه به‌رانی سیستمی دیکتاتوری بوون، وا- دیاره به بی دیکتاتوری ناتوانن ریبه‌رایه‌تی بکن . بو شه‌وی دیکتا- توری حیزبی به دیکتاتوری تاقه‌کسه و یا چند ک‌ه‌یک بگورنه‌وه، شه‌ی حیزبیکی ۹۰ ساله‌ی کومونیستی به‌بی دادگایی کردن قلمده‌خه بکن و بنکه و بارگاو ئیداره‌کانی مور بکن و روزنامه و ئورگانه‌کانی دابخن و له‌وریگاپه‌وه دیموکراسی دامه‌زینن . زور به‌یره‌شه‌وانی به لاسا کردنه‌وی سرمایه‌داری روزئاوا ده‌یانه‌وی بو و هرگرتنی یارمه‌شی خو شیرین بکن، به دابو رهمی شه‌وانیشه‌وه ناو‌ستن . شه‌وتا له هم‌وو ولاتانی سرمایه‌داری پیشکه‌وتوودا، حیزبه کومونیسته‌کان نازادن . ئیتر شه‌گر هر ناویکی بی ناو‌ه‌روکیان هه‌یه، شه‌وه مه‌سه‌له - یه‌کی دیکه‌یه و خفتای خو‌پانه . شه‌وه مه‌سه‌له جوانی کوردی لسه و دیموکراسی خوازانه و ه‌راست گه‌راوه که ده‌لین : " ئاغایه‌ک به نوک‌هره کهی گوت : داجلی شم تاژییم راست که . نوک‌هر جله‌که‌ی ده‌به‌ر زگی ده‌خت " لی‌رمدا مه‌به‌ست دیفاع له حیزبی کومونیست نیه که پاش ۷۰ سال ده‌سه‌لات نمک هر نه‌یتوانیوه ولات له دواکه‌وتوویی رزگار بکا ، به‌لکو و تووشی قه‌یرانیکی نه‌دی‌تراویشی کرده . هه‌ی گور . یا دیفاع له‌و کومیته ناو‌هن‌دییه نیه که ساله‌های سال به ناهق خو- یان به هر چاره‌نووسی خه‌لکدا سه‌پاندوه و به فرمانیکی ییلتن‌وه‌ک کیسل سه‌ریان بردوته‌وه ده‌قابیلکی خو‌یان . تنیا مه‌به‌ست لی ورد

بوونه وهی شیوهی پیاده کردنی دیموکراسی گورباچوف - ییلتسنه .
 خلیسکانی ییلتسن دوور نیه وهزارهتی دهره وهی ولاته یه ککرتوه کانی
 ئەمریکا ناچار بکا له راپورتهی سالانهی خویدا له سهر پیشبلا کردنی
 مافی مروّف له سوفیت و مدەنگبی !

یان ریگخراوی لیخو شبوونی گشتی (ئەمنیستی) و لیژنه کانیسی
 پاراستنی مافی مروّف له سهر راوان و ئازارو ئەشکنجهی کومونیسته
 کانی سوفیت به یان بزو بکهنه وه . ئەوه نیه ئەوان (به رگری له مافی
 مروّف) ده که ن . !

ئەگەر ئەوانهش ئە به وه ناکرێ به دووری بزانی که (تواریش) -

ییلتسن که لالهیه ک بدا به گوته لی نته وه یه ککرتوه کان که به وه نه وهی

کومونیستی به تاوانسی ههلسورانی دژی ئینسانی و دژی ئایینی

و دژی دیموکراسی و دژی نیشتمانی له دنیا دا محکوم بکری . رهنگه

ناهه قیش نه بێ، چونکه کابرا بو دیموکراسی تیده کوژی و (لایهنگرا

نی دیموکراسی و پاریزه رانی مافی مروّف) یش دهستخوشانهی پی

دهلێن و یارمهتیشی پی ده که ن . !

ئاوایه به رهه می بادانه وه کاتی ک بگاته خلیسکان و سور خواردنی

۱۸۰ دهره جهیی !!

مام جەلال

"جەلال تالمبانی کە ٢٦ی مانگی مەرس بو کوردستان گەرایهوه، له زاخۆ هەزاران کوردی چەکدار پیشوازیان لێکرد. ناو براو له کاتی کە چاوی پر بوون له فرمی، له هیوانی مالتیکی دەستی بو خە لک رادهوه شاند و به بۆنه ی سەر کهوتنی پارتیزانه کانی کورد به سەر (دیکتاتۆری به غەدادا) پیروزی بایی لێکردن و گوتی :

— "سەر تا ئازاد کردنی ههموو عێراق درێژه ی دمی .

جەلال تالمبانی به لایهنگره کانی خۆی گوت : "ئێمه دهتوانین له دوا روژی عێراقدا نهخشیکی گرتگمان ههبی . چونکه ١٣ سال ئهزمونی شهرمان هه یه و دهتوانین له ناوچه ئازاد کراوهکان بهرگری بکهین .

"روژنامه ی ئێران تایمز : ٢٩ی مەرسی ١٩٩١"

چەكى شۆرشگىرانى كوردە لە چيا كەوتۆتە سەر يەك
مىژوو تىكرار بۆتەو

لیقه و ماوانسی کورد به ره شیران

له سنووری شیران پاسدار رایانگرتوون —

تو بلبی شم منداله شم روژهی له بیر بچی ؟

بى دەسلەت بىر لە دواروۆى نادىار دەكەنە وە

بۆ قوزتنە وەى نانېك لە حەوا ئەم دەستانە بەرەو عاسمان چوون

برسی و دهر به دهر • له سهر چی ؟

دایه پیره له چی راماوه ؟

ښ

ئەم گۆلە تازە پشکوتووی کورد تاوانی چیه ؟

بۆ دواروژ کار کوشته تر دهبی

يەك لەو سەدان منداڵە يەكە قەت گەلگۆي نا دوزریتەوہ

چون لم ديمه نه داخداره دهگمن ؟

کوردە موسلمانەکه لەم وەزەعەشدا تەسبیحاتی خۆی هەر دەکات)

ئەو مەندالە برىندارە بو كۆي دەرياز دەكا؟

كەلەكەيە بۆنان ، ھاوار بە مالم !

بى پىناو بى دەرەتان لە چيا

کي بهر پرسي دهر بهدري شم هموو زن و منداله يه

